

Møteinnkalling

Kontrollutvalget Aremark

Møtested: Rådhuset, møterom kommunestyresalen

Tidspunkt: 06.10.2020 kl. 14.30

Eventuelle forfall meldes til Anita Rovedal, telefon 908 55 384, e-post anirov@fredrikstad.kommune.no

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Aremark, 28.09.20

Christin Petersen
Leder
(sign.)

Sakliste

	Side:
PS 20/18 Godkjenning av innkalling og sakliste	3
PS 20/19 Valg av en representant til signering av protokoll	4
PS 20/20 Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig revisor	5
PS 20/21 Forvaltningsrevisjonsrapport "Internkontroll og økonomistyring"	8
PS 20/22 Prosjektplan forvaltningsrevisjonsprosjekt "Tekniske tjenester - offentlig innkjøp og anskaffelser"	41
PS 20/23 Workshop risiko- og vesentlighetsvurderinger i forkant av plan for forvaltningsrevisjon	48
PS 20/24 Forslag til budsjett for kontrollarbeidet 2021	58
PS 20/25 Etterlevelseskontroll - Vurdering av risiko- og vesentlighet	70
PS 20/26 Revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelseskontrollen 2019	76
PS 20/27 Overordnet revisjonstrategi for 2020- Aremark kommune	80
PS 20/28 Møteplan 2.halvår 2020	88
PS 20/29 Referater og meldinger	89
PS 20/30 Eventuelt	98

Saksnr.: 2020/2233
Dokumentnr.: 55
Løpenr.: 198605/2020
Klassering: 3012/191
Saksbehandler: Caroline Klæbo Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/18
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Godkjenning av innkalling og saksliste

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. (Saken legges frem uten forslag til vedtak)

Rakkestad, 14.09.2020
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Saksnr.: 2020/2233
Dokumentnr.: 56
Løpenr.: 198609/2020
Klassering: 3012/191
Saksbehandler: Caroline Klæbo Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/19
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Valg av en representant til signering av protokoll

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges nestleder

Rakkestad, 14.09.2020
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Ingen

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

I henhold til kontrollutvalgets rutine som ble behandlet i kontrollutvalgets møte 17.03 2020 skal det ved hvert møte settes opp en sak: «Valg av en representant til signering av protokoll».

Kontrollutvalget var enige om at nestleder signerer protokoll sammen med leder. Ved fravær av leder/nestleder velges det en representant til signering i begynnelsen av møte.

Vurdering

Ingen

Saksnr.: 2020/2234
Dokumentnr.: 58
Løpenr.: 206595/2020
Klassering: 3012/192
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/20
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig revisor

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig revisor, tas til orientering

Rakkestad, 23.09.2020

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig revisor Casper Støten, datert 22.09 2020

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Kommuneloven og forskrift for kontrollutvalg og revisjon

Saksopplysninger

I henhold til kommunelovens § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. I følge forskrift om kontrollutvalg og revisjon § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, avgi til kontrollutvalget en skriftlig egen vurdering av uavhengighet.

I brev til kontrollutvalget i Aremark kommune har oppdragsansvarlig revisor, Casper Støten avgitt sin skriftlige egen vurdering om uavhengighet.

Vurdering

Sekretariatet kan ikke se at det er forhold som tilsier at revisors uavhengighet ikke er ivaretatt. Sekretariatet anbefaler derfor kontrollutvalget om at uavhengighetserklæring fra oppdragsansvarlig revisor tas til orientering

Til kontrollutvalget i Aremark kommune

Vurdering av oppdragsansvarlig revisors uavhengighet for Aremark kommune

Innledning

Ifølge kommuneloven § 24-4 skal revisor være uavhengig og ha godandel. Nærmere krav til revisors uavhengighet ogandel følger av forskrift om kontrollutvalg og revisjon §§ 16-19.

Kravene til uavhengighet og objektivitet gjelder for alle som utfører revisjon for kommunen, herunder regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll. Dette omfatter både oppdragsansvarlig revisor, medarbeidere på oppdraget og eventuelt andre som er engasjert på oppdraget.

Østre Viken kommunerevisjon har et kvalitetskontrollsystem i samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1). Kvalitetskontrollsystemet omfatter dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering. Som en del av kvalitetskontrollsystemet har vi rutiner for å følge opp og sikre at revisjonsteamet har tilstrekkelig uavhengighet.

Ifølge kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 19 skal oppdragsansvarlig revisor hvert år, og ellers ved behov, gi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Denne egenvurderingen følger nedenfor.

Oppdragsansvarlig revisors vurdering av uavhengighet

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Overordnet krav til uavhengighet (§ 16)	Undertegnede bekrefter at det ikke foreligger spesielle forhold som er egnet til å svekke tilliten til revisors uavhengighet og objektivitet.
Tilknytning til den reviderte virksomheten (§ 17)	Undertegnede har ikke selv eller nærstående som har en slik tilknytning til den reviderte eller kontrollerte virksomheten eller virksomhetens ansatte eller tillitsmenn at den er egnet til å svekke revisorens uavhengighet og objektivitet.
Stillinger i kommunen (§ 18 a)	Undertegnede har ikke stillinger eller verv i kommunen.
Stillinger i virksomhet (§ 18 b)	Undertegnede har ikke andre stillinger i en virksomhet som kommunen deltar i eller er eier av, utover at Østre Viken kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.

Hovedkontor Rolvøy:	Avdelingskontor Rakkestad:	Hjemmeside:
Råkollveien 103 1664 Rolvsøy	Industriveien 6 1890 Rakkestad	www.ovkr.no

Forskriftskrav	Oppdragsansvarlig revisors egenvurdering
Medlem av styrende organer (§ 18 c)	Undertegnede er ikke medlem av styrende organer i virksomhet som kommunen eller fylkeskommunen deltar i eller er eier av, utover at Østre Viken kommunerevisjon utfører revisjon og er organisert som et interkommunalt selskap.
Deltakelse eller funksjoner i annen virksomhet (§ 18 d)	Undertegnede deltar ikke i, eller har funksjoner i en annen virksomhet, som kan medføre at revisors interesser kommer i konflikt med interessene til kommunen, eller på annen måte er egnet til å svekke tilliten til revisor.
Rådgivning eller andre tjenester (§ 18 e)	<p>Før slike tjenester gjør undertegnede en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art med hensyn til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med kontrollutvalgs- og revisjonsforskriften § 18 e, utfører vi ikke tjenesten. Revisor vurderer hvert enkelt tilfelle særskilt.</p> <p>Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Undertegnede er bevisst på at også slik veiledning må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger.</p> <p>Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor Aremark kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.</p>
Tjenester under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver (§ 18 f)	Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor Aremark kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.
Fullmektig for den revisjonspliktige (§ 18 g)	Undertegnede opptre ikke som fullmektig for Aremark kommune.

Rakkestad, 22.09.2020

Østre Viken Kommunerevisjon IKS

Casper Støten (sign.)

oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

Saksnr.: 2020/2231
Dokumentnr.: 10
Løpenr.: 206206/2020
Klassering: 3012/188
Saksbehandler: Anita Dahl Aannerød

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/21
--	------------------------	-------------------------

Forvaltningsrevisjonsrapport "Internkontroll og økonomistyring"

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1.	Kontrollutvalget tar forvaltningsrevisjonsrapport «Internkontroll og økonomistyring», samt rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning, og slutter seg til revisjonens anbefalinger.
2.	<p>Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret:</p> <p>1: Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Internkontroll og økonomistyring» til etterretning, og ber administrasjonen følge opp de syv anbefalinger som fremkommer av rapporten. Herunder skal administrasjonen</p> <ul style="list-style-type: none"> • gjennomføre en fullstendig gjennomgang av internkontrollsystemet Compilo for å vurdere om internkontrollsystemet svarer til de krav som fremkommer i kommunelovens § 25-1. • sørge for at internkontrollsystemet har:<ul style="list-style-type: none"> ➤ beskrivelser av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, både på overordnet nivå og for den enkelte virksomhet ➤ har de nødvendige rutiner og prosedyrer, herunder rutiner og systemer for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik. ➤ Har et system som dokumenterer internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig ➤ Har rutiner for å evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll. • vurdere om det er behov for revideringer av økonomi- og delegasjonsreglement • gjennomføre risikoanalyser på alle virksomhetsområder • vurdere om det er behov for nye rutiner og prosedyrer på økonomiområdet • utarbeide og vedta:<ul style="list-style-type: none"> ➤ Anskaffelsesstrategi ➤ Anskaffelsesreglement ➤ Rutiner for anskaffelser • kommunestyrets vedtak i sak 98/18, om å utarbeide en prosjektstyringsmodell for Aremark kommune, iverksettes så raskt som mulig.

2: Kommunestyret viser til kontrollutvalgets ansvar for å påse at kommunestyrets vedtak i forbindelse med forvaltningsrevisjon blir fulgt opp. Kommunestyret ber kontrollutvalget om å følge opp vedtaket med en oppfølgingsrapport fra revisjonen ett år etter kommunestyrets behandling av saken. Denne oppfølgingsrapporten skal også sendes til kommunestyret.
--

Fredrikstad, 23.09.2020
Østfold kontrollutvalgssekretariat for
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Forvaltningsrevisjonsrapport «Internkontroll og økonomistyring», datert 22. september 2020.

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

KU-sak 18/19, 11.09 2018 (Forvaltningsrevisjonsplan 2019-2020)
Kommunestyresak 72/18, og 73/18 den 27.09 2018, (Forvaltningsrevisjonsplan 2018-2019)

Saksopplysninger

Prosjektets bakgrunn:

Bakgrunnen for prosjektet er at det revisjonen gjennomførte en kartlegging av to byggeprosjekter, henholdsvis «Rehabilitering av Aremark skole» og «VA-prosjekter». I kommunestyresak 72/18 sa kommunestyret i Aremark kommune følgende: «*Kommunestyret i Aremark legger merke til de konklusjoner som revisjonen har kommet til i forbindelse med kartleggingen av byggeprosjektene «Rehabilitering av Aremark skole» «VA-prosjekter». Basert på revisjonens kontroll vil kommunestyret, ved behandling av Plan for forvaltningsrevisjon 2019-2020, gjøre vedtak om at det vedtatte forvaltningsrevisjonsprosjektet «Internkontroll» slås sammen med forvaltningsrevisjonsprosjektet «Økonomistyring», og at dette prosjektet leveres kontrollutvalget i løpet av 2019 Prosjektbeskrivelse fra revisjonen forventes fremlagt i første kontrollutvalgsmøte januar 2019.»*

Prosjektets problemstillinger:

I prosjektplanen ble følgende problemstilling vedtatt:

- I hvilken grad har Aremark kommune et helhetlig og hensiktsmessig system for internkontroll og økonomistyring, sett opp mot lovverk og sentrale føringer?

Revisjonskriterier:

For å kontrollere og besvare problemstillingene har revisjonen utledet følgende revisjonskriterier (kontrollkriterier):

1. Kommunen bør ha et system for overordnet internkontroll som sikrer at internkontrollrutiner er samlet og tilgjengelige.
2. Kommunens system for overordnet internkontroll bør sikre nødvendig oppdatering og godkjenning av internkontrollrutiner.
3. Kommunen bør ha reglement og system som klarlegger ansvar og myndighet i økonomisaker.
4. Kommunen bør ha reglement og rutiner for budsjettering og budsjettstyring.
5. Kommunen bør ha rutiner for kjøring av lønn, fakturering, innkreving og håndtering av merverdiavgift.
6. Kommunen bør ha rutiner for attestasjon og anvisning.
7. Administrasjonen skal rapportere til kommunestyret hvert tertial.
8. Kommunen bør ha utarbeidet en anskaffelsesstrategi.
9. Kommunen bør ha utarbeidet et anskaffelsesreglement.

10. Kommunen bør ha utarbeidet rutiner for innkjøp og anskaffelser.
11. Kommunen bør ha klart definerte roller i anskaffelsesprosessen.
12. Kommunen bør gjennomføre risikoanalyser på økonomiområdet.

Revisjonens konklusjon:

Revisjonens konklusjon på problemstillingen er:

Revisjonen konkluderer med at Aremark kommunes internkontrollsystem, slik det presenteres i Compilo, fremstår som mangelfullt og ufullstendig. Dette knytter seg både til de dokumenter og den dokumentasjon som systemet pr. i dag består av, men også til bruken og vedlikeholdet av internkontrollsystemet som sådan. Også på økonomistyringsområdet konkluderer revisjonen med at internkontrollsystemet er mangelfullt og ufullstendig. Revisjonen er derfor av den oppfatning at Aremark kommune ikke har et helhetlig og hensiktsmessig system for internkontroll.

Revisjonens anbefalinger:

Med bakgrunn i sine kontroller, vurderinger og konklusjoner fremmer revisjonen 7 anbefalinger til forbedringsområder:

Anbefaling 1: Revisjonen anbefaler rådmannen å gjennomføre en fullstendig gjennomgang av internkontrollsystemet Compilo for å vurdere om internkontrollsystemet svarer til de krav som fremkommer i kommunelovens § 25-1.

Anbefaling 2: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om internkontrollsystemet har:

- beskrivelser av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, både på overordnet nivå og for den enkelte virksomhet
- har de nødvendige rutiner og prosedyrer, herunder rutiner og systemer for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik.
- Har et system som dokumenterer internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- Har rutiner for å evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Anbefaling 3: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om det er behov for revideringer av økonomi- og delegasjonsreglement

Anbefaling 4: Revisjonen anbefaler at det gjennomføres risikoanalyser på alle virksomhetsområder

Anbefaling 5: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om det er behov for nye rutiner og prosedyrer på økonomiområdet

Anbefaling 6: Revisjonen anbefaler at det utarbeides og vedtas:

- Anskaffelsesstrategi
- Anskaffelsesreglement
- Rutiner for anskaffelser

Anbefaling 7: Revisjonen anbefaler at kommunestyrets vedtak i sak 98/18, om å utarbeide en prosjektstyringsmodell for Aremark kommune, iverksettes så raskt som mulig.

Rådmannens høringsuttalelse:

Rådmannen har gitt sine bemerkninger til revisjonens rapport og anbefalinger. Dette fremgår i sin helhet som vedlegg 1 i rapporten (s. 27 -29 i rapporten).

Rådmannen skriver blant annet: «I forvaltningsrevisjonsrapport «Internkontroll og økonomistyring» fremmer revisor flere anbefalinger. Langt de fleste av disse anbefalingene

er nå fulgt opp og det er rådmannens oppfatning at Aremark kommunes internkontrollsystem nå holder en høyere og til dels bedre standard en den gjorde under revisjonen.»

Rådmannen beskriver også ulike tiltak som enten er igangsatt eller skal igangsettes for hver enkelt anbefaling.

Vurdering

Det ligger til kontrollutvalget å forsikre seg om at revisors gjennomføring og rapportering skjer i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området. Rapportens utforming, innhold, vurderinger og konklusjoner faller imidlertid inn under revisors selvstendige, faglige ansvar.

Revisjonen oppgir at prosjektet er gjennomført i tråd med «Standard for forvaltningsrevisjon» (RSK 001). Sekretariatet vurderer at rapporten gir svar på problemstillingene og kontrollutvalgets bestilling via prosjektplan.

Videre vurderer sekretariatet at valg av revisjonskriterier er relevante for å kunne besvare problemstillingen. Vi finner at undersøkelsen bygger på data innsamlet ved hjelp av flere metoder, herunder dokumentanalyse og intervju. Gjennom bruk av ulike metoder sikrer revisjonen rapportens validitet (gyldighet) og reliabilitet (pålitelighet). Samlet sett anser også sekretariatet at dataene som er benyttet er tilstrekkelig som grunnlag for rapportens vurderinger, konklusjoner og anbefalinger. Revisors vurderinger er basert på innsamlet materiale, revisjonskriterier og de metodiske avgrensingene.

Sekretariatet vurderer at rådmannen slutter seg til revisjonens anbefalinger og viser til tiltak som skal gjennomføres for å følge opp anbefalingene.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å ta rapporten og rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning.

Sekretariatet anbefaler at kontrollutvalget legger revisjonens vurderinger og anbefalinger til grunn i sitt forslag til vedtak i kommunestyret, og videre at kontrollutvalget innstiller til kommunestyret at rapportens anbefalinger skal tas til følge og gjennomføres.

FORVALTNINGSREVISJONSRAPPORT

AREMARK KOMMUNE

2019/2020

Internkontroll og økonomistyring

Innhold

1	Forord og prosjektmandat	3
2	Sammendrag	4
3	Innledning	6
	3.1 Problemstilling	6
	3.2 Revisjonskriterier	6
	3.3 Revisjonsmetoder	6
4	Problemstilling	7
	4.1 Innledning	7
	4.2 Revisjonskriterier	8
	4.3 Revisors undersøkelse og innhentede data	11
	4.3.1 Internkontroll	11
	4.3.2 Økonomistyring	14
	4.4 Revisors vurderinger og konklusjon	17
	4.4.1 Internkontroll	17
	4.4.2 Økonomistyring	21
	4.5 Revisors konklusjon og anbefalinger	23
5	Rådmannens uttalelse	24
6	KILDEHENVISNINGER	25
7	VEDLEGG	26

1 Forord og prosjektmandat

Revisjonen skal i henhold til kommuneloven¹ utføre forvaltningsrevisjon. Dette innebærer å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger. God kommunal revisjonsskikk er å følge RSK 001; Standard for forvaltningsrevisjon, utarbeidet av Norges kommunerevisorforbund NKRF. Dette forvaltningsrevisjonsprosjektet, «Internkontroll og økonomistyring», er gjennomført i henhold til RSK 001. Prosjektet er gjennomført etter plan for forvaltningsrevisjon vedtatt i kontrollutvalget i PS 18/19, 11.09.2018 og vedtak i kommunestyret i sak PS 72/18 og 73/18, 27.09.2018. Kommunestyrets vedtak i sak 72/18, pkt. 2 lyder som følger:

«Kommunestyret i Aremark legger merke til de konklusjoner som revisjonen har kommet til i forbindelse med kartleggingen av byggeprosjektene «Rehabilitering av Aremark skole» «VA-prosjekter». Basert på revisjonens kontroll vil kommunestyret, ved behandling av Plan for forvaltningsrevisjon 2019-2020, gjøre vedtak om at det vedtatte forvaltningsrevisjonsprosjektet «Internkontroll» slås sammen med forvaltningsrevisjonsprosjektet «Økonomistyring», og at dette prosjektet leveres kontrollutvalget i løpet av 2019 (revisjonens understrekning). Prosjektbeskrivelse fra revisjonen forventes fremlagt i første kontrollutvalgsmøte januar 2019.»

Etter kommuneloven skal revisor rapportere resultatene av sin revisjon og kontroll til kontrollutvalget. Prosjektet er gjennomført etter vedtatt prosjektbeskrivelse i tidsrommet juni 2019 - januar 2020. Rapporten er verifisert i møte mellom Aremark kommune ved rådmann og kontaktperson, i møte med revisjonen 4. februar 2020.

Rådmannen i Aremark fikk rapporten oversendt til uttalelse 6. februar, med svarfrist satt til 20. mars. På grunn av koronasituasjonen, ble svarfristen utsatt til 20. april. Utførende forvaltningsrevisor var sykemeldt i tidsrommet juli-august. Dette er grunnen til at rapporten kommer til behandling i kontrollutvalgets første møte høsten 2020.

Prosjektansvarlige revisors habilitet og uavhengighet sett opp mot kommunen og den undersøkte virksomheten er vurdert, og revisjonen finner ansvarlig revisor habil til å utføre prosjektet.

Prosjektet er gjennomført av forvaltningsrevisor Frank Willy Vindløv Larsen. I tillegg har stedlig revisor Sabri Mousa deltatt i informasjonsinnsamlingen og prosjektarbeidet.

Rapporten oversendes kommunen etter behandling i kontrollutvalget og kommunestyret.

Revisor vil takke kontaktperson og andre som har deltatt i prosjektet, for hyggelig samarbeid i forbindelse med prosjektarbeidet.

Østre Viken Kommunerevisjon IKS
Rakkestad 22.09.2020

Casper Støten (sign.)
Oppdragsansvarlig
forvaltningsrevisor

Frank Willy Vindløv Larsen
(sign.)
forvaltningsrevisor

---

¹ Kommunelovens § 23 - 3

2 Sammendrag

I dette forvaltningsrevisjonsprosjektet har revisjonen undersøkt i hvilken grad kommunen har et helhetlig og hensiktsmessig system for internkontroll og økonomistyring. Aremark kommune har bestemt at det er kvalitetssikringssystemet Compilo som skal danne fundamentet for kommunens internkontroll. For å besvare problemstillingen har revisjonen kontrollert om kommunen i Compilo har etablert et internkontrollsystem i tråd med sentrale føringer i blant annet kommunelovens § 25-1 og vedtak Aremark kommune har gjort for sin egen del. Revisjonen har i kriteriene for prosjektet lagt til grunn at det forventes at kommunen har et system for overordnet internkontroll som sikrer at internkontrollrutiner er samlet og tilgjengelige. Det forventes også at systemet sikrer nødvendig oppdatering og godkjenning av internkontrollrutiner. Revisjonen har også kontrollert om kommunen har et velfungerende økonomisk styringsverktøy, noe som blant annet innbefatter at ansvar og myndighet er klargjort i økonomisaker, samt at de nødvendige reglementer og rutiner for en hensiktsmessig kommunal økonomistyring er på plass. Revisjonen har i sin kontroll fokusert på områdene «Oppvekst og kultur» (med fokus på skole og

barnehage), «Plan, miljø og teknikk», «Pleie og omsorg», samt «Administrasjon, stab og støttefunksjoner». Revisjonens funn viser at det innenfor virksomheter som «Plan, miljø og teknikk» og «Pleie og omsorg» er utarbeidet en rekke rutiner og reglementer for internkontroll. Revisjonens vurdering av kommunens internkontrollsystem er likevel at det fremstår som mangelfullt og ufullstendig. Dette knytter seg for eksempel til dokumenter som revisjonen hadde forventet å finne i systemet, samt til hvordan systemet er satt opp og brukes for eksempel med hensyn til revidering av de dokumentene som eksisterer i systemet per i dag. Revisjonen gjør de samme vurderinger med hensyn til økonomistyringssystemet. Flere av de økonomistyringsrutinene som revisjonen har fått oversendt, gjenfinnes ikke i Compilo, noe revisjonen mener indikerer at Compilo ikke brukes som forutsatt. Revisjonen hadde også forventet å finne risikovurderinger på økonomiområdet, samt anskaffelsesreglement og rutiner for innkjøp og anskaffelser. Når dette ikke finnes i Compilo fremstår kommunens økonomistyringssystem som mangelfullt og ufullstendig. Basert på revisjonens vurderinger og konklusjon fremmer revisjonen følgende syv anbefalinger:

Anbefaling 1: Revisjonen anbefaler rådmannen å gjennomføre en fullstendig gjennomgang av internkontrollsystemet Compilo for å vurdere om internkontrollsystemet svarer til de krav som fremkommer i kommunelovens § 25-1.

Anbefaling 2: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om internkontrollsystemet har:

- beskrivelser av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, både på overordnet nivå og for den enkelte virksomhet
- har de nødvendige rutiner og prosedyrer, herunder rutiner og systemer for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik.
- har et system som dokumenterer internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- har rutiner for å evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Anbefaling 3: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om det er behov for revideringer av økonomi- og delegasjonsreglement.

Anbefaling 4: Revisjonen anbefaler at det gjennomføres risikoanalyser på alle virksomhetsområder.

Anbefaling 5: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om det er behov for nye rutiner og prosedyrer på økonomiområdet.

Anbefaling 6: Revisjonen anbefaler at det utarbeides og vedtas:

- Anskaffelsesstrategi
- Anskaffelsesreglement
- Rutiner for anskaffelser

Anbefaling 7: Revisjonen anbefaler at kommunestyrets vedtak i sak 98/18, om å utarbeide en prosjektstyringsmodell for Aremark kommune, iverksettes så raskt som mulig.

3 Innledning

3.1 Problemstilling

I hvilken grad har Aremark kommune et helhetlig og hensiktsmessig system for internkontroll og økonomistyring, sett opp mot lovverk og sentrale føringer?

3.2 Revisjonskriterier

I henhold til standard for forvaltningsrevisjon må revisor fastsette revisjonskriterier for forvaltningsrevisjonen. Revisjonskriterier, ofte kalt «fortrukket praksis», er uttrykk for krav eller forventninger til en funksjon, aktivitet, prosedyre, resultat eller lignende. Revisjonskriterier fastsettes vanligvis med basis i en eller flere av følgende kilder: lovverk, politiske vedtak og føringer, kommunens egne retningslinjer, anerkjent teori på området og andre sammenlignbare virksomheters løsninger og resultater.

Revisjonskriterier for dette prosjektet er blitt utledet fra følgende kilder:

Eksterne kilder:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner.
- Lov om grunnskolen og den videregående opplæringa (opplæringslova).
- KS 2013, *Rådmannens internkontroll. Hvordan få orden i eget hus?*
- Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning (FOR-2009-06-09-635).
- Forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner (FOR-2000-12-15-1423).
- Ot.prop. nr 70 (2002-2003) Om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. (kommunal revisjon).

Interne kilder:

- Kommunens egne retningslinjer og rutiner.
- Mål for det konkrete tilsynsområdet.
- Politiske vedtak.

3.3 Revisjonsmetoder

Dette prosjektet er utarbeidet etter standard for forvaltningsrevisjon – RSK001.

Prosjektet baserer seg på oppstartsintervju med fungerende rådmann sommeren 2019, samt gjennomgang av de dokumenter som finnes i kommunens internkontrollsystem Compilo, samt andre dokumenter som revisjonen har fått oversendt fra administrasjonen i Aremark kommune.

I Compilo har revisjonen kontrollert tilgjengelige dokumenter under fanene «Oppvekst og kultur», (med fokus på skole og barnehage), «Plan, miljø og teknikk», «Pleie og omsorg», samt «Overordnede styringsdokumenter, Administrasjon, stab og støttefunksjoner». Øvrige kontrollerte dokumenter fremkommer under kapittel 6 «Kildehenvisninger».

3.4 Avgrensning

Kommunen har valgt å bruke «Compilo» som sitt kvalitetssystem/internkontrollsystem. Kvalitetssystemet skal inneholde de rutiner, prosedyrer og styrende dokumenter kommunen jobber etter. Revisjonens undersøkelse er i dette forvaltningsrevisjonsprosjektet avgrenset til å kontrollere internkontrollsystemet «Compilo» sin dokumentmodul. Avviksmodulen, risikomodulen og øvrige moduler er ikke vurdert i dette prosjektet.

4 Problemstilling

I hvilken grad har Aremark kommune et helhetlig og hensiktsmessig system for internkontroll og økonomistyring, sett opp mot lovverk og sentrale føringer?

4.1 Innledning

I henhold til kommunelovens § 23 skal administrasjonssjefen sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for *betryggende kontroll*. Gode rutiner og systemer knyttet til kommunens økonomistyring utgjør en vesentlig del av kommunens internkontroll. Kommunelovens krav om at administrasjonssjefen skal sørge for betryggende kontroll, innebærer et ansvar for å ha utviklet rutiner, systemer og prosesser som i sum fører til at kontrollen er tilstrekkelig. I dette ligger det at det bør iverksettes systematiske tiltak som sikrer at de ulike virksomheter i kommunen planlegger, organiserer, utfører og vedlikeholder sine aktiviteter i samsvar med gjeldende lovverk og de mål som kommunen har satt. Utover dette har kommunen betydelig frihet til å selv velge hvilket omfang kontrollen skal ha, og hvilke metoder som skal brukes. Alle tiltak som kommunen iverksetter med bakgrunn i ovennevnte kan defineres som en del av kommunens internkontroll- og økonomistyringssystem.

Aktuelle momenter i forvaltningsrevisjonsprosjektet kan være å kartlegge og beskrive status for kommunens internkontrollsystem, herunder hvilke systemer og rutiner som er på plass for å sikre at kommunen har god økonomistyring. Det vil deretter foretas en vurdering av om kommunens systemer og tiltak samlet sett utgjør et helhetlig internkontrollsystem sett opp mot lovverk og sentrale føringer. Hvis revisjonen ser det som nødvendig, vil det fremmes anbefalinger for det videre arbeidet med internkontroll i Aremark kommune.

Kommunen har valgt å bruke «Compilo» som sitt kvalitetssystem. Kvalitetssystemet skal inne-

holde de rutiner, prosedyrer og styrende dokumenter kommunen jobber etter. I tillegg har «Compilo» en modul for avviksmelding, samt en modul for risikovurdering. Avviks- og risikovurderingsmodulene er som tidligere nevnt ikke vurdert i dette prosjektet. Dette prosjektet er vil vurderinger hvordan kommunen bygd opp og tatt i bruk «Compilo» som et overordnet internkontrollsystem generelt, og i forhold til økonomistyring spesielt.

Høsten 2017 ble det gjennomført et forvaltningsrevisjonsprosjekt på «Helse og omsorg» som vurderte internkontrollsystemet ved virksomhet for helse og omsorg med utgangspunkt i *Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse og omsorgstjenesten*. Rapporten resulterte i 13 anbefalinger, som gjennom oppfølgingsrapport høsten 2018 ble vurdert som fulgt opp. Høsten 2018 ble det gjennomført en kartlegging i forbindelse med rehabilitering av Aremark skole og Skodsborg renseanlegg. Det ble i rapporten konstatert at Aremark kommune ikke hadde rutiner for oppfølging av investeringsprosjekter. Indre Østfold Kommunerevisjon IKS, ved seksjon for regnskapsrevisjon, har i revisjonsbrev nr. 1/2019 bedt om en skriftlig tilbakemelding vedrørende utarbeidelse av dokumentet «Aremark kommunes prosjektstyringsmodell». Aremark kommune har i brev datert 27.5.2019 gitt tilbakemelding om at oppfølging av kommunestyrets vedtak i denne saken har startet opp.

De ovenfor nevnte prosjektene omhandler spesielle og avgrensede deler av kommunens internkontroll: helse- og omsorgstjenester og investeringsprosjekter. Dette forvaltningsrevisjonsprosjektet vil, med utgangspunkt i manglene som ble avdekket i de ovenfor nevnte prosjekter, vurdere kommunens helhetlige og overordnede internkontrollsystem, samt kommunens internkontroll for økonomistyring generelt.

4.2 Revisjonskriterier

God internkontroll understøtter styringen og bidrar til at en virksomhets mål blir oppfylt. En vel fungerende internkontroll gir rimelig sikkerhet for at driften er målrettet og effektiv, for at rapporteringen er pålitelig, og for at lover og regler overholdes.

Kommunen skal ha etablert en internkontroll som gjør at den har styring med, og kontroll over, at den når sine mål. Utformingen av internkontrollsystemet skal bidra til at kommunen får rimelig sikkerhet for at driften er målrettet og effektiv, at rapporteringen er pålitelig og at den etterlever lover og regler. Internkontrollen skal vise hvordan ansvar og myndighet er fordelt, hvilke risikofaktorer virksomheten har vurdert, hvilke kontrolltiltak som er etablert og hvordan ledelsen følger opp internkontrollen (KS 2013, jfr. KRD 2009). Opplæringslovens § 13-10 er eksempel på særlovgivning som legger føringer i forhold til rådmannens internkontroll.

I og med at denne forvaltningsrevisjonen er gjennomført i 2019, det vil si før ny kommunelov er trådt i kraft, vil revisjonskriteriene knyttet til dette prosjektet i stor grad forholde seg til regelverket i gammel kommunelov. Når det kommer til revisjonens anbefalinger så vil disse forholde seg til de endringer som er vedtatt i ny kommunelov. Interkontrollparagrafene i kapittel 25 i ny kommunelov skal etter planen tre i kraft fra 01.01.2021.

I tidligere kommunelovs § 23 står det at administrasjonssjefen skal sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. Det er lagt til grunn at bestemmelsen innebærer at rådmannen har et overordnet ansvar for internkontrollen i kommunen, dvs. rutiner og systemer som blant annet skal sikre at organisasjonen når de mål som er satt (NOU 2016: 4, 299-300, jfr. KRD 2009). KS forutsetter i sitt hefte «Rådmannens internkontroll. Hvordan få orden i eget hus?» at internkontrollen er integrert i og tilpasset den styringsmodellen som kommunen bruker, dvs. i kommunens virksomhetsstyring. Det forutsettes videre at internkontrollen er formalisert. Formalisering

innebærer at internkontrollen er dokumentert. Det pekes på at dokumentasjonen skal vise den formalisering som ligger til grunn for internkontrollen, blant annet at rutiner og retningslinjer finnes, og at oppgave- og ansvarsforhold er avklart (KS 2013, 34).

Målet med internkontrollen er ikke å ha mest mulig dokumentasjon i form av skriftlig nedfellede systemer og rutiner, men å dokumentere de vurderinger og aktiviteter som faktisk utføres, og sikre at kontrollrutinene er tilgjengelige, kjente og at de følges. Den enkelte kommunes internkontroll bør tilpasses lokale forhold, virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Viktig for å sikre at rådmannen har kontroll er et godt utbygd kvalitetssystem som inneholder alle kommunens rutiner og prosedyrebeskrivelser, reglementer, styringsbeskrivelser og instruksjoner. Det kan i tillegg være naturlig at systemet ivaretar avvikhåndtering, samt rapportering og aggregering til overordnet nivå. Det legges således til grunn i at internkontrollen bør være satt i system, eller at dokumentasjonen av internkontrollen er «strukturert lagret» og samlet på ett sted (KS 2013, 35). For å sikre at internkontrollen er enhetlig bør det etableres felles metoder, maler og rapporteringer for hele kommunen, f.eks. i form av felles maler for risikovurderinger. Et system for internkontroll bør samle og gjøre tilgjengelig viktige sektorovergrepene styringsdokumenter som delegeringsreglement, årshjul, planer og budsjetter.

I Ot.prop. nr 70 (2002-2003) understrekes det at administrasjonssjefen har et ansvar for å føre kontroll med virksomheten, altså kommunens drift. I kommuneloven av 1992 var ikke administrasjonssjefen eksplisitt pålagt å etablere internkontroll for egen virksomhet, men man anså at dette måtte regnes som en nødvendig del av administrasjonssjefens ledelsesansvar. Det må kunne sies å være i tråd med allment aksepterte ledelsesprinsipper at en leder av en virksomhet etablerer rutiner og systemer som bl.a skal bidra til å sikre at organisasjonen når de mål som er satt, og at formuesforvaltningen er ordnet på ansvarlig måte.

Bortsett fra reglene om finansreglement ga ikke kommuneloven av 1992 spesifikke krav om reglementer knyttet til økonomi. Det følger likevel av kravet om internkontroll at kommunen bør ha et sett av formaliserte rutiner og retningslinjer. I henhold til kommuneloven av 1992 skulle finansreglementet vedtas minst en gang i hver kommunestyreperiode, jf. Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning (FOR-2009-06-09-635).

KS har i dokumentet «Rådmannens internkontroll - Hvordan få orden i eget hus?»² gitt uttrykk for at internkontroll i praksis vil si at det utarbeides rutiner og dokumenter for å sikre at kommunen har den ønskede utvikling, at lover og regler overholdes, samt at det er kvalitet og effektivitet i tjenestene. En viktig målsetting for kommunens internkontroll bør også være at kommunens omdømme og legitimitet ikke svekkes.

I det samme dokumentet har KS listet opp reglement de mener kommunen må ha utarbeidet. For det første mener KS at kommunene bør ha vedtatt et delegeringsreglement. Dette reglementet bør omfatte både delegasjon fra kommunestyret til rådmann og fra rådmann til resten av organisasjonen. Når det mer spesifikt handler om reglementer og rutiner på økonomiområdet har KS blant annet pekt på behovet for følgende:

- rutiner for lønnskjøring
- rutiner for fakturering
- rutiner for innkreving
- rutiner for mva.-håndtering
- rutiner for attestasjon og anvisning
- rutiner for kjøp av varer og tjenester³

Forskrift om kommuners finansforvaltning § 2 sier at kommunestyret skal gi regler for kommunens finansforvaltning. Reglementet skal etter § 5 kvalitetssikres av en uavhengig instans før reglementet vedtas i kommunestyret.

² Rådmannens internkontroll – Hvordan få orden i eget hus, s. 16

³ Ibid, s. 86

Kommunelovens §§ 46 nr. 3 stadfester at årsbudsjettet skal være realistisk. Det skal fastsettes på bakgrunn av de inntekter og utgifter som kommunen kan forvente i budsjettåret.

I Forskrift om årsbudsjett § 10 er det nedfelt bestemmelser om at administrasjonssjefen, gjennom budsjettåret, skal legge frem rapporter for kommunestyret som viser utviklingen i inntekter og utgifter i henhold til det vedtatte årsbudsjett. Dersom administrasjonssjefen finner rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik i forhold til vedtatt eller regulert budsjett, skal det i rapportene til kommunestyret foreslås nødvendige tiltak.

Direktoratet for forvaltning og IKT (DIFI) sier følgende om anskaffelser:

«Den største utgiften etter lønn, vil for mange offentlige virksomheter være innkjøp. Avtalene som inngås er viktige både for virksomheten, brukerne og leverandørene. Med dette følger et ansvar for å opptre som en profesjonell innkjøper og sørge for å få mest mulig igjen for midlene.

Anskaffelser er strategisk viktig fordi det kan bidra til innovasjon og virksomhetsutvikling. Det er ofte en direkte sammenheng mellom kvaliteten på de anskaffelsene virksomheten gjør og kvaliteten på de tjenestene som blir levert.

Anskaffelsesstrategi koblet med virksomhetens overordnede strategi og langsiktige mål, er et godt virkemiddel for å oppnå helhetlig ledelse, styring og forbedring av virksomhetens anskaffelser»⁴.

God økonomistyring innebærer derfor også å ha systemer og rutiner som sikrer at lov og forskrift følges på anskaffelsesområdet. DIFI påpeker også at man på innkjøpsområdet er utsatt for at det gjøres feil i den økonomiske rapporteringen. Det er også risiko for mislighold og korrupsjon. Dersom man ikke har fokus på internkontroll på innkjøpsområdet øker faren for at kommunen som offentlig myndighet ikke følger lov og forskrift. Det er derfor nødvendig at det settes på plass et fungerende kontrollsystem som har an-

⁴ https://www.anskaffelser.no/sites/anskaffelser2/files/anskaffelsesstrategi_veileder.pdf, s.4, 31.01.19

svar for å utforme kontrollaktiviteter. Risikoanalyser knyttet til innkjøp vil anses for å være et vesentlig element i internkontrollen på innkjøpsområdet.

Stortingsmelding 36 «Det gode innkjøp» påpeker at ledelsesforankring og formålstjenlig organisering er sentrale moment for å gjennomføre gode innkjøp og gjennom dette etterleve regelverket om offentlige innkjøp. Direktoratet for IKT og forvaltning (difi.no) peker i denne sammenheng på at en vedtatt kommunal anskaffelsesstrategi vil være et viktig bidrag i arbeidet med å gjøre gode anskaffelser (<https://www.anskaffelser.no/innkjopsledelse/anskaffelsesstrategi>, 03.01.2020).

Årsaken til at en anskaffelsesstrategi er viktig er blant annet å finne i at:

- Innkjøp utgjør en vesentlig del av virksomhetens totale budsjett
- Konsekvensene av de valg som tas kan påvirke kommunens budsjetter i lang tid
- Forbedringsarbeid på innkjøpsområdet gir gevinster i form av bedre kvalitet, høyere brukertilfredshet, reduserte kostnader og mindre risiko

I tillegg til anskaffelsesstrategi så bør kommunen ha utarbeidet et innkjøpsreglement med tilhørende rutiner for innkjøp og anskaffelser. I reglement og rutiner bør det de ulike rollene i innkjøpsprosessen være tydelig definert.

Revisjonen har utledet følgende revisjonskriterier:

1. Kommunen bør ha et system for overordnet internkontroll som sikrer at internkontrollrutiner er samlet og tilgjengelige.
2. Kommunens system for overordnet internkontroll bør sikre nødvendig oppdatering og godkjenning av internkontrollrutiner.
3. Kommunen bør ha reglement og system som klarlegger ansvar og myndighet i økonomisaker.
4. Kommunen bør ha reglement og rutiner for budsjettering og budsjettstyring.
5. Kommunen bør ha rutiner for kjøring av lønn, fakturering, innkreving og håndtering av merverdiavgift.
6. Kommunen bør ha rutiner for attestasjon og anvisning.
7. Administrasjonen skal rapportere til kommunestyret hvert tertial.
8. Kommunen bør ha utarbeidet en anskaffelsesstrategi.
9. Kommunen bør ha utarbeidet et anskaffelsesreglement.
10. Kommunen bør ha utarbeidet rutiner for innkjøp og anskaffelser.
11. Kommunen bør ha klart definerte roller i anskaffelsesprosessen.
12. Kommunen bør gjennomføre risikoanalyser på økonomiområdet.

4.3 Revisors undersøkelse og innhentede data

4.3.1 Internkontroll

Internkontrollsystemet Compilo

Aremark komme benytter seg av Compilo i internkontrollarbeidet. I henhold til «Internkontroll i Aremark kommune - Styrende dokument» så styres internkontrollarbeidet gjennom rådmannens ledergruppe. Hver enkelt virksomhetsleder er ansvarlig for internkontrollarbeidet i sin virksomhet.

Ifølge samme dokument gjennomføres internkontrollarbeidet i Aremark kommune etter COSO-modellen, noe som innebærer at alle områder for internkontroll skal følges opp ved at følgende funksjoner blir ivaretatt:

- Ledelsesoppfølging
- Kontrolltiltak
- Risikovurdering
- Kontrollmiljø
- Kommunikasjon og informasjon

Ledelsesoppfølging innebærer i denne sammenheng å sørge for betryggende kontroll av kommunens virksomhet. Kontrolltiltak består i å kontrollere om det forekommer avvik fra den standarden som er fastsatt for kapasitet og kvalitet i kommunens virksomhet. Det tredje elementet i COSO-modellen, dvs. risikovurdering, innebærer å:

- Undersøke om det forekommer avvik
- Dokumentere avvik som blir avdekket
- Lukke avviket
- Sørge for dokumentasjon og rapportering av avviksoppfølgingen
- Sørge for at avdekkede avvik av alvorlig karakter blir meldt særskilt, direkte til rådmannen.

Alvorlige avvik er beskrevet som:

- Avvik som avdekker at arbeidsgiver eller en arbeidstaker har begått et alvorlig brudd på inngått arbeidsavtale

- Avvik som innebærer at kommunen kan bli anmeldt til politiet, eller der kommunen selv bør anmelde forholdet til politiet
- Avvik som kan påvirke kommunens omdømme
- Avvik som tilsier at varsling av tilsynsmyndighet, kommunerevisjon eller kontrollutvalg bør vurderes

En sentral del av virksomhetsledernes ansvar for internkontrollarbeidet innebærer å gjennomføre risikovurderinger. I denne forbindelse tilligger det den enkelte virksomhetsleder å:

- Vurdere og bestemme hvilke områder som skal gjøres til gjenstand for risikovurdering.
- Gjøre en vurdering av det som anses som akseptabelt risikonivå.
- Avdekke risiko i virksomheten, og vurdere sannsynlig forekomst og konsekvens av disse.
- Foreslå risikoreduserende tiltak for å oppnå akseptabelt risikonivå.
- Vedta og iverksette risikoreduserende tiltak.
- Sørge for dokumentasjon og rapportering fra arbeidet med risikovurdering.

Det tilligger virksomhetslederne å sørge for at det etableres et kontrollmiljø for den virksomhet man leder. Dette innebærer at virksomhetsleder må sørge for at det foreligger skriftlige dokumentasjon som beskriver standarden for kapasitet og kvalitet i kommunens virksomhet. Dette kan for eksempel være prosedyrer, reglementer, samt relevante lover og forskrifter. En vesentlig del av det som kalles kontrollmiljøet, er det psykososiale arbeidsmiljøet som legger grunnlaget for den enkelte arbeidstakers arbeid med internkontroll. Det er et lederansvar å bidra til å utvikle en kultur på arbeidsplassen som gir et positivt bidrag til kontrollmiljøet. Revisjonen har i denne forvaltningsrevisjonen ikke undersøkt hvorvidt det psykososiale arbeidsmiljøet i Aremark kommune bidrar til kommunens arbeid med internkontrollen.

Styringsdokumentet for Compilo slår fast at det er den enkelte virksomhetsleder som står ansvarlig for at all relevant dokumentasjon i forhold

til internkontrollarbeidet i egen virksomhet er fullstendig, presis og lett tilgjengelig. Det er også virksomhetslederens ansvar å påse at relevant informasjon/dokumentasjon er kjent og forstått av alle som skal bruke den, at dokumentasjonen brukes aktivt av alle medarbeidere, samt at dokumentasjonen blir forsvarlig arkivert med mulighet for å spore endringer som er gjort over tid. Også på dette området er det fastslått at Compilo skal være kommunens verktøy for å oppnå det ønskede kontrollmiljøet.

I henhold til det styrende dokumentet for internkontrollarbeidet i Aremark kommune benytter man seg av en metode kalt «Internkontrollkommoden». Dette er en beskrivelse av hvilke dokumenter som internkontrollsystemet i kommunen bygger på. Internkontrollkommoden består av i alt 9 «skuffer». I «skuff» 5 skal det for eksempel finnes felles reglementer og styringsdokumenter og dokumenter som avklarer ansvarsforhold, fullmakter, rettigheter og plikter innenfor kommunens administrative område. I «skuff» 9 skal man finne virksomhetenes egne styringsdokumenter. Dette kan være reglementer, prosedyrer, oppgavebeskrivelser og arbeidsbeskrivelser som gjelder for den enkelte virksomhet. Alle skuffene er åpne for tilgang for brukerne av Compilo. Det vil altså si at dersom man etterspør styringsdokumentene for virksomheten «Skole», så kan man forvente å finne disse dokumentene i Compilo.

Revisjonen ble i oppstartsmøtet opplyst om at alle ansatte har tilgang internkontrollsystemet. Dette gjelder også deltidsansatte og vikarer. Konstituert rådmann fortalte at det er den enkelte virksomhetsleder som har ansvar for å oppdatere/revidere rutiner i systemet. Dersom nødvendige opplysninger legges inn i systemet, vil virksomhetslederne varsles når det er tid for å revidere de enkelte rutiner. Revisjonen fikk også opplyst at det er mulig å lage leselister, slik at lederne har kontroll på at oppdateringer blir lest av den enkelte medarbeider. Revisjonen fikk opplyst at denne funksjonen i Compilo aktivt blir benyttet av lederne i Aremark kommune.

Revisjonen ble også informert om at alle ansatte med tilgang til Compilo har mulighet for å melde

avvik. Muligheten til å melde avvik gjennom Compilo omfatter også timesvikarer, selv om disse ikke er oppsatt med kommunal mail-adresse. Det er virksomhetslederne som behandler avviksmeldinger. Dersom avviksmeldingene ikke behandles og lukkes vil rådmannen bli varslet om dette av systemet.

Revisjonen har i sin kontroll av internkontrollsystemet Compilo, valgt å fokusere på følgende kommunale tjenesteområder:

- Oppvekst og kultur (med fokus på skole og barnehage)
- Plan, miljø og teknikk
- Pleie og omsorg
- Overordnede styringsdokumenter, Administrasjon, stab og støttefunksjoner

Formålet med revisjonens undersøkelse er å se om internkontrollsystemet Compilo, for hver av disse virksomhetsområdene, inneholder den dokumentasjon som det styrende dokumentet for internkontrollsystemet sier skal finnes.

Oppvekst og kultur

Under fanen «Oppvekst og kultur» har revisjonen undersøkt de dokumentene som er lagret for henholdsvis barnehage og skole.

Av overordnede styringsdokumenter finner revisjonen at årsbudsjett og økonomiplan for Aremark kommune er lagret på barnehageområdet. Dette er ikke oppdaterte dokumenter i og med at det er årsbudsjett 2017 og økonomiplan 2017-2020, som ligger lagret. Revisjonen finner at «Handlingsplan mot mobbing i barnehagen» er oppdatert, mens «Handlingsplan mot vold» skulle vært oppdatert i mars 2018. Det foreligger en oppdatert versjon av vedtekter for Aremark kommunale barnehage.

Kontrollen viser også at det foreligger i alt 8 forskjellige beredskapsplaner for barnehagen i Aremark. Tre av disse er ikke oppdatert/revidert i henhold til tidsangivelsen som er gitt i systemet. Revisjonen legger i denne sammenheng særlig merke til «Beredskapsplan for seksuelle overgrep», som skulle vært revidert i mai måned 2018.

Revisjonens kontroll viser også at den sist dokumenterte vernerunden i barnehagen ble gjennomført i 2017.

I alt 13 rutiner vedrørende barnehagen er kontrollert fra revisjonens side. De aller fleste er oppdatert. Revisjonen legger merke til at «Rutine for stenging av barnehage» er lagret på to forskjellige steder med i alt 3 forskjellige versjoner, noe som bidrar til å skape usikkerhet om hvilken rutine som faktisk gjelder for akkurat dette forholdet.

Revisjonen fant ved sin gjennomgang ingen risikovurderinger knyttet til driften av barnehagen.

For Aremark skole sin del fant revisjonen at som styrende dokument var det lagret en utviklingsplan for skoleåret 2015-2016. Revisjonen fant også ordensreglement for Aremark skole, vedtatt i 2013 og sist revidert/godkjent i Compilo i 2016. Dette reglementet skulle vært revidert i august 2018. I tillegg til ordensreglementet finner revisjonen ytterligere to rutiner, en rutine knyttet til forebygging av tobakksbruk og en rutine for håndtering av elever som er påvirket av rus. Disse dokumentene ble opprettet i mars måned 2016 og er ikke revidert eller oppdatert siden. Begge skulle vært revidert i 2017.

Det er lagret referater fra medbestemmelsesmøter i 2016, men ingen referater for perioden 2017 – 2019.

Det foreligger «Handlingsplan mot vold – Aremark skole», som sist ble revidert i mars 2017. Det finnes ingen dokumentasjon på at det er gjennomført vernerunder ved skolen. Under fanen «System for kvalitetsvurdering av skolen i Aremark» er det ikke lagret noen dokumenter.

Pleie og omsorg

Under fanen «Styrende dokumenter» viser revisjonens kontroll at Aremark kommune har lagret dokumentet «Helse og omsorgsplan for Aremark kommune, 2017 – 2023». Dokumentet er revidert i 27. august 2019. Det fremstår som uklart for revisjonen hvorvidt denne revidering medførte endringer i plandokumentet, blant annet fordi dokumentets tittel fremdeles er «Helse og

omsorgsplan for Aremark kommune, 2017 – 2023». Det fremkommer ikke av plandokumentet hvem som har vedtatt planen slik den foreligger. En gjennomgang av møteprotokoll for kommunestyrets møte 21.09.2017 viser at planen ble vedtatt i sak 41/17.

På side 3 i helse- og omsorgsplanen vises det til et dokument kalt «Oppgavefordeling innen pleie- og omsorg i Aremark kommune». Revisjonens kontroll viser at dette dokumentet ikke er lagret i Compilo.

Under «Styrende dokumenter» viser kontrollen at man har gjort tilgjengelig sentrale lover og forskrifter, med veiledninger, samt en lokalt vedtatt forskrift vedrørende rett til sykehjemsplass i Aremark kommune. Også dette dokumentet er revidert 27.08.2019.

Revisjonens kontroll viser at det på pleie- og omsorgsområdet er lagret et omfattende system av prosedyrer og rutiner. Revisjonens undersøkelse viser at en rekke av disse rutinene og prosedyrene er lenket videre til dokumenter i Gyldendal Norsk Forlag. Revisjonen har ikke hatt tilgang til disse dokumentene.

Revisjonen registrerer at Compilo, på pleie og omsorgsområdet, har en svært omfattende mappestruktur. Under «Pleie og omsorg» er det lagret 15 mapper i Compilo. En av disse 15 mappene, «Virksomhetens tjenesteprosedyrer og rutiner» har 27 undermapper, som igjen inneholder undermapper. Det er først i disse siste mappene at de faktiske rutinene og prosedyrene er lagret. Revisjonen har gjort stikkprøver for å undersøke hvorvidt dokumentene under «Pleie og omsorg» i Compilo, er vedlikeholdt og revidert. Undersøkelsen viser at rutiner og prosedyrer med få unntak er revidert i 2019. Revisjonen legger merke til at de aller fleste av de kontrollerte dokument er revidert på to spesifikke datoer i 2019, henholdsvis 17. august og 13. september.

Plan, miljø og teknikk

Under denne fanen i Compilo er det lagret et styrende dokument for virksomheten. Det er dokumentet «Hovedplan vann, avløp og miljø 2014-2026». Det fremkommer ikke av plandokumentet når, og av hvem, denne planene er behandlet og vedtatt.

På samme måte som for Pleie og omsorg, så er mappestrukturen for denne virksomheten omfattende og komplisert å få overblikk over.

Undersøkelsen viser at det ligger lagret renholdsplaner for alle kommunale bygg.

For Skodsberg renseanlegg er det lagret prosedyre, samt en rekke rutiner. Det er også dokumentert prøvetakingsplan for 2016 og 2017. Når det gjelder Bjørkebekk renseanlegg foreligger det prøvetakingsplan og prøveresultater for årene 2016, 2017 og 2019.

Det foreligger omfattende prosedyrer og rutiner for Aremark vannverk. Herunder også prøvetakingsplan for 2017, 2018 og 2019. Resultater fra vannprøver er også dokumentert for perioden 2014 – 2019.

Når det gjelder renovasjon er det lagret et dokument kalt «Informasjon om renovasjonsordningen i Aremark». I dette dokumentet henvises det til avfallsplan for Aremark vedtatt i 1995. Denne avfallsplanen er ikke tilgjengelig i Compilo. Informasjonsskrivet er ikke oppdatert, blant annet med hensyn til hvem det er som er den kommunale kontaktperson for renovasjonsordningen i Aremark. Dette dokumentet skulle vært revidert 24.01.2017.

Revisjonen finner at det er lagret en ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) for Aremark brannvesen. Denne skulle vært revidert 20.10.2017. Revisjonens undersøkelse viser at det foreligger årsrapporter for kontroll av brannalarmanlegg, nødlis og slukkeutstyr for perioden 2013-2019.

Basert på stikkprøvekontroll av de kontrollerte dokumentene under fanen «Plan, miljø og teknikk» er det revisjonens inntrykk at langt de fleste av dokumentene lagret i dette området av Compilo er gjennomgått, kontrollert og revidert i løpet av 2019.

Overordnede styringsdokumenter, Administrasjon, stab og støttefunksjoner

Revisjonen har kontrollert fanene «Overordnede styringsdokumenter», «Administrasjon», samt «Stab- og støttefunksjoner». Revisjonens undersøkelse viser at kommunen har lagret følgende dokumenter i Compilo:

- Kommunikasjonsstrategi 2016 – 2019, dette dokumentet skulle vært revidert i 2017
- Arbeidsgiverpolitiske retningslinjer, også dette dokumentet skulle vært revidert i 2017
- Kommunedelplan for kulturbygg og fysisk aktivitet 2015-2026, lenken til dette dokumentet virker ikke
- Årsbudsjett for 2017
- Årsrapport for 2018
- Økonomiplan 2017 -2020
- Årshjul Aremark kommune 2017
- Rutine for økonomirapportering til kommunestyre og formannskap, revidert i mai 2019

4.3.2 Økonomistyring

Økonomireglement

Revisjonen har av administrasjonen fått oversendt Aremark kommunes økonomireglement. Revisjonens kontroll viser at dette reglementet ikke ligger lagret i Compilo. Det fremkommer ikke av økonomireglementet når dette er behandlet og vedtatt av kommunestyret i Aremark. Reglementet er på kontrolltidspunktet ikke oppdatert i og med at henvisninger til lovhjemler viser til gammel kommunelov, dvs. kommuneloven av 1992. Økonomireglementets formål beskrives på følgende måte:

- Å beskrive kommunens økonomi og regnskapssystem
- Å bidra til en effektiv og forsvarlig økonomiforvaltning i kommunen
- Å bidra til en bedre økonomistyring
- Å gi de folkevalgte et tilfredsstillende beslutningsgrunnlag
- Å dokumentere noen viktige økonomirutiner

Økonomireglementet gir bestemmelser for utarbeidelse, fordeling, behandling, disponering og

oppfølging av budsjett og økonomiplan. Når det gjelder utarbeidelse av årsbudsjett og økonomiplan så sies det at «Administrasjonssjefen sender i august ut budsjetttrondskriv for utarbeidelse

av økonomiplanen og årsbudsjettet med vedtak i desember, jfr. økonomisystemets årssyklus». Tidsplanen som økonomireglementet setter opp i forhold til dette arbeidet er som følger:

Rundskriv fra adm.sjefen	ca. 15.august
Administrativ behandling i sektorene	august – september
Frist for behandling i sektorutvalg	ca. 25.oktober
Administrasjonssjefens forslag presenteres	ca. 15.november
Formannskapet	ca. 1.desember
Kommunestyret	ca. 15.desember

Reglementet inneholder også redegjørelser for disposisjonsfullmakter i budsjettsaker, det vil si at det er redegjort for de fullmakter kommunestyret har delegert til formannskap og sektorutvalg. Rådmannens delegerte fullmakter beskrives i eget kapittel.

Økonomireglementet baserer seg på Norges kemner- og kommuneøkonomers forbunds (NKK) normalreglement og er tilpasset Aremark kommune.

Delegeringsreglement

Revisjonen har kontrollert delegeringsreglement for Aremark kommune, vedtatt i sak 64/16, 15.12.2016. Dette reglementet er å finne i Compilo.

Delegeringsreglementet inneholder generelle bestemmelser vedrørende delegering. Videre er det i reglement beskrevet de delegeringer som er gjort fra kommunestyre til:

- Formannskap.
- Administrasjonsutvalg.
- Drift og utviklingsutvalg.
- Levekårsutvalg.
- Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne.
- Valgstyret.
- Ad hoc utvalg.
- Delegering til ordfører.
- Behandling av plansaker – Planprosesser.
- Delegering til rådmannen og andre navngitte stillinger i administrasjonen.

Ny kommunelov trådte i kraft fra Aremark kommunestyres konstituerende møte 17.10.2019. Delegasjonsreglementet er ikke revidert i henhold til de endringer som er gjort i kommuneloven.

Økonomirapportering til kommunestyret

I henhold til økonomireglementets pkt. 3.1 «Periodisk rapportering» skal kommunestyret behandle følgende regnskapsrapporter:

1. Tertialrapport pr. 30. april.
2. Tertialrapport pr. 30. august.
3. Årsregnskapet behandles innen 1. juli.

Revisjonens kontroll viser at kommunestyret behandlet første tertialrapport i kommunestyrets møte 20. juni 2019. Årsregnskap og årsberetning for 2018 ble behandlet i samme møte. Regnskapsrapport for 2. tertial 2019 ble behandlet av kommunestyret 17.10.2019.

Prosedyre for økonomirapportering til kommunestyre og formannskap er å finne i Compilo.

Risikoanalyser på økonomiområdet

Revisjonens undersøkelse har vist at det ikke foreligger noen risikoanalyser av økonomiområdet i Compilo.

Rutiner for attestasjon og anvisning

Revisjonen har fått oversendt «Rutine for kontering, attestasjon og anvisning». Denne rutinen er sist gang revidert 03.12.2019. Rutinen er ikke lagret i Compilo.

Rutiner for kjøring av lønn, fakturering, innkreving og håndtering av merverdiavgift

Revisjonen har etterspurt rutiner for lønn, fakturering, innkreving, samt håndtering av merverdiavgift, men har ikke fått oversendt dette.

Anskaffelsesstrategi og anskaffelsesreglement

Revisjonen har fått oversendt et utkast til anskaffelsesstrategi og anskaffelsesreglement for Aremark kommune. Det er fra Aremark kommune sin side opplyst om at man tar sikte på å behandle denne strategien politisk i løpet av februar 2020.

Anskaffelsesreglement

Revisjonen har også fått oversendt et utkast til anskaffelsesreglement for Aremark kommune.

På samme måte som for anskaffelsesstrategien tar kommunen sikte på å behandle og vedta dette reglementet i løpet av februar 2020.

Rutiner for innkjøp og anskaffelser

Revisjonen har etterspurt rutiner for innkjøp og anskaffelser, men har ikke fått oversendt dette.

Prosjektstyringsmodell – Aremark kommune

I forbindelse med kommunestyrets behandling av Kartleggingsrapport Rehabilitering av Aremark skole og Skodsberg renseanlegg, i sak 98/18, ble det bestemt at det skulle utarbeides en prosjektstyringsmodell for Aremark kommune. Av vedtaket fremgår det at følgende skal innarbeides i prosjektstyringsmodellen:

Rutiner for

- Å utarbeide kalkyler/kostnadsoverslag for fremtidige investeringsprosjekter for å sikre realistisk budsjettering.
- Å legge fram budsjettjusteringer for behandling i kommunestyret underveis i forbindelse med investeringsprosjekter, slik at finansiell dekning fremkommer.
- Å rapportere skriftlig om investeringsprosjekter til kommunestyret.
- Å sikre at det er faste prosedyrer vedrørende anvisning og attestering (godkjenning) av fakturaer slik at det kontrolleres at utbetalingen har dekning i avtale/kontrakt og budsjett.

Av vedtaket fremgår det også at Aremark kommunes prosjektstyringsmodell skal:

- Være et helhetlig strategidokument for offentlige anskaffelser som skal bidra til at lov og forskrift om offentlige anskaffelser overholdes ved innkjøp og investeringer.
- Tydeliggjøre delegeringsmyndighet fra kommunestyret til rådmann, og videre sikre avklaring av roller og ansvar internt i administrasjonen generelt og i investeringsprosjekter.
- Være en mal for investeringsprosjekter som spesifiserer ansvar, rutiner for oppfølging og rutiner for rapportering internt og til folkevalgt organ.
- Inneholde rutiner for hva som skal journalføres og arkiveres hos kommunen, spesielt sett opp mot kontrakter og anbudsprosesser.

Indre Østfold Kommunerevisjon IKS ba, i revisjonsbrev nr. 1/2019 om en skriftlig tilbakemelding vedrørende status for utarbeidelsen av prosjektstyringsmodell. Revisjonen ble i brev datert 27.5.2019 opplyst om at arbeidet med prosjekt-

styringsmodellen var startet opp, men ikke ferdigstilt. I mail datert 11. november 2019 har revisjonen på nytt etterspurt prosjektstyringsmodellen. I og med at denne ikke er oversendt forstår revisjonen at dette dokumentet ennå ikke er ferdig utarbeidet.

4.4 Revisors vurderinger og konklusjon

Ny kommunelov trådte i kraft, fra og med tidspunktet for Aremark kommunes konstituerende møte høsten 2019. Som tidligere nevnt vil de nye bestemmelsene vedrørende internkontroll, jamfør kommunelovens kapittel 25, gjøres gjeldende fra 01.01.2021. Revisjonens vurderinger og anbefalinger vil likevel forholde seg til de bestemmelser som er nedfelt i det nye lovverket. Revisjonens vurderinger og anbefalinger baserer seg også på Aremark kommunes beslutning om at Compilo skal være kommunens internkontrollsystem.

4.4.1 Internkontroll

Revisjonskriterium 1: Kommunen bør ha et system for overordnet internkontroll som sikrer at internkontrollrutiner er samlet og tilgjengelige.

Revisjonskriterium 2: Kommunens system for overordnet internkontroll bør sikre nødvendig oppdatering og godkjenning av internkontrollrutiner.

Revisjonen vurderer det som positivt at Aremark kommune har tatt i bruk Compilo som verktøy i sitt arbeid med å etablere en internkontroll i henhold til kommunelovens bestemmelser om internkontroll. Basert på den kontroll som revisjonen har gjennomført er revisjonen likevel av den oppfatning at Aremark kommunes internkontrollsystem, slik det fremkommer i Compilo, fremstår som mangelfullt og ufullstendig. Dette gjelder både i tilknytning til de dokumenter som finnes i systemet, samt de dokumenter som revisor måtte forventet å finne i et kommunalt internkontrollsystem.

I henhold til kommunelovens § 25-1 skal kommunedirektøren sørge for at det utarbeides en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering. Revisjonen har på side 13 redegjort for de dokumentene som ligger lagret under fanene «Overordnede styringsdokumenter» og «Administrasjon, støtte og stabsfunksjoner». Revisjonen hadde forventet å finne budsjett for

2019, økonomiplan 2019 – 2022, kommuneplanens langsiktige del og kommunens arealplan, lagret under «Overordnede styringsdokumenter» i og med at dette er dokumenter som kommunen skal utarbeide. Revisjonen legger også merke til at flere av de dokumenter som er lagret under disse fanene ikke har gjennomgått den revidering som er forutsatt i internkontrollsystemet. Revisjonen vurderer det som uheldig at sentrale dokument som budsjett og økonomiplan, samt overordnede styringsdokumenter som kommuneplanens langsiktige del og kommunens arealplan ikke er å finne i Compilo. Revisjonen vurderer det også som uheldig at vedtatte planer og styringsdokumenter ikke er revidert i henhold til plan.

Revisjonen har også kontrollert om det finnes overordnede styringsdokumenter lagret under det enkelte tjenesteområde. For virksomhetsområdet Pleie og omsorg vurderer revisjonen det som positivt at kommunens «Helse og omsorgsplan for Aremark kommune, 2017 – 2023» er å finne. Revisjonen vurderer det også som positivt at dokumentet fremstår som revidert så sent som i august 2019. Revisjonen vurderer det som uheldig at det fremstår som uklart hvorvidt denne revideringen medførte endringer i plandokumentet. Revisjonen har i denne sammenheng vist til at tittelen på dokumentet fremdeles er «Helse og omsorgsplan for Aremark kommune, 2017 – 2023». Hadde kommunen hatt et system hvor man kunne vise til ulike versjoner av de lagrede dokumentene ville man kunne fått en klarere forståelse av om dokumentene rent faktisk var revidert eller ikke.

Revisjonen vurderer det som uheldig at et åpenbart viktig styringsdokument som «Oppgavefordeling innen pleie- og omsorg i Aremark kommune» ikke er å finne i Compilo.

Revisjonen vurderer det som positivt at man for Pleie og omsorg sin del, under «Styrende dokumenter» har gjort tilgjengelig sentrale lover og forskrifter, med tilhørende veiledninger. Revisjonen vurderer at dette er i tråd med de føringer som Aremark kommune selv har lagt for sin bruk

av Compilo som internkontrollsystem. Revisjonen vurderer det også som positivt at dette dokumentet er revidert så sent som i august 2019.

Revisjonens vurderer at det på pleie- og omsorgsområdet er lagret et omfattende system av prosedyrer og rutiner. Dette anser revisjonen som positivt. Når dette er sagt vurderer revisjonen imidlertid at mappestrukturen på pleie og omsorgsområdet fremstår som omfattende og vanskelig å få oversikt over. Revisjonen stiller spørsmålsteget ved om dagens mappestruktur er bygd opp på en måte som gjør bruken av systemet optimalt tilgjengelig for ansatte innenfor pleie og omsorg i Aremark kommune.

Revisjonen har gjort stikkprøver for å undersøke hvorvidt dokumentene under «Pleie og omsorg» i Compilo, er vedlikeholdt og revidert. Undersøkelsen viser at rutiner og prosedyrer med få unntak er revidert i 2019. Dette vurderer revisjonen som positivt. Revisjonen legger likevel merke til at de aller fleste av de kontrollerte dokumenter er revidert på to spesifikke datoer i 2019, henholdsvis 17. august og 13. september. I og med at det er snakk om mange dokumenter, er revisjonen usikker på om hvert enkelt dokument er vurdert og evaluert i tråd med de krav som kommunelovens stiller. I ny kommunelovs § 25 – 1, bokstav e) heter det at «(kommunedirektøren skal) *evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll*».

For «Oppvekst og kultur» har revisjonen undersøkt de dokumentene som er lagret for henholdsvis barnehage og skole.

Når det gjelder barnehageområdet vurderer revisjonen det som uheldig at overordnede styringsdokumenter som årsbudsjett og økonomiplan ikke er lagret i oppdaterte versjoner. Revisjonen er av den oppfatning at dersom denne type dokumenter skal lagres på det enkelte tjenestoområdet, så må det være de siste versjonene av dokumentene som finnes, og ikke årsbudsjett 2017 og økonomiplan 2017-2020, som tilfellet er på barnehageområdet.

Revisjonen vurderer det som positivt at Aremark kommune har utarbeidet en «Handlingsplan mot

mobbing i barnehagen» og at denne foreligger i oppdatert stand i Compilo. Revisjonen vurderer det som uheldig at «Handlingsplan mot vold» ikke har vært oppdatert siden mars 2018.

Revisjonens kontroll viser også at det er lagret oppdatert versjon av vedtektene for Aremark kommunale barnehage. Dette vurderer revisjonen som positivt.

Revisjonens kontroll viser at det ikke er lagret noen barnehageplan i Compilo. Revisjonen hadde forventet å finne et slikt overordnet styringsdokument som en del av kommunens internkontroll på barnehageområdet. En barnehageplan ville, etter revisjonen syn, kunne være et viktig redskap i arbeidet for å sikre et barnehagetilbud i Aremark i tråd med lov og forskrift. En slik barnehageplan ville være retningsgivende for arbeidet på barnehageområdet i Aremark kommune for politikere, administrasjon og det pedagogiske personalet i barnehagene. I en slik plan kunne man for eksempel:

- Avklare hvor mange barnehageplasser det er behov for.
- Avklare hvor eventuelle nye barnehageplasser skal bygges.
- Avklare tidspunkt for bygging av eventuelle nye barnehageplasser.
- Oppdatere status vedrørende dagens barnehagetilbud.
- Definere kvalitet i kommunens barnehager.
- Definere tidlig innsats i kommunens barnehager.

Revisjonen vurderer det som positivt at det er utarbeidet et sett med beredskapsplaner for barnehagen i Aremark. Når dette er sagt så vil revisjonen peke på at tre av disse ikke er oppdatert/revidert i henhold til tidsangivelsen som er gitt i internkontrollsystemet. Særlig uheldig mener revisjonen det er at «Beredskapsplan for seksuelle overgrep», ikke er revidert siden 2018. Revisjonens kontroll viser også at den sist dokumenterte vernerunden i barnehagen ble gjennomført tilbake i 2017. Revisjonen er av den oppfatning at vernerunder representerer en viktig del av kommunens internkontroll og anser det

som uheldig at det ikke er dokumentert i internkontrollsystemet at dette er gjennomført siden 2017.

Revisjonen vurderer det som positivt at de aller fleste, av i alt 13 rutiner på barnehageområdet, er oppdatert. Revisjonen vil påpeke at «Rutine for stenging av barnehage» er lagret på to forskjellige steder i Compilo, med i alt 3 forskjellige versjoner, noe som bidrar til å skape usikkerhet om hvilken rutine som faktisk gjelder for akkurat dette forholdet.

Revisjonen fant ved sin gjennomgang ingen risikovurderinger knyttet til driften av barnehagen i Aremark. Dette vurderer revisjonen som uheldig.

For Aremark skole sin del fant revisjonen at som styrende dokument var det lagret en utviklingsplan for skoleåret 2015-2016. Revisjonen vurderer det som uheldig at det ikke foreligger oppdaterte, overordnede styringsdokumenter for skolen i Aremark. Revisjonen vurderer det også som uheldig at dokumenter som ordensreglement og andre rutiner ikke er oppdatert i henhold til de frister som er satt i internkontrollsystemet Compilo.

Det er lagret referater fra medbestemmelsesmøter i 2016, men ingen referater for perioden 2017 – 2019. Dette vurderer revisjonen som uheldig. Gjennomføres det medbestemmelsesmøter, så bør referatene fra disse møtene finnes i Compilo.

Revisjonen vurderer det som positivt at det er utarbeidet «Handlingsplan mot vold – Aremark skole», men mener det er uheldig at den ikke er revidert siden mars 2017. Revisjonen vurderer det også som uheldig at det ikke finnes dokumentasjon på at det er gjennomført vernerunder ved skolen. Revisjonen registrerer at under fanen «System for kvalitetsvurdering av skolen i Aremark» er det ikke lagret noen dokumenter.

Revisjonens kontroll viser at det er lagret to rutiner på skoleområdet, en rutine knyttet til forebygging av tobakksbruk og en rutine for håndtering

av elever som er påvirket av rus. Disse dokumentene ble opprettet i mars måned 2016 og er ikke revidert eller oppdatert siden, noe revisjonen finner er uheldig.

Revisjonen vurderer det som uheldig at det ikke foreligger rutiner for risikovurderinger på skoleområdet i internkontrollsystemet Compilo. Opplæringslovens § 13-10 sier at «(...)Kommunen/fylkeskommunen og skoleeigaren for privat skole etter § 2-12 skal ha eit forsvarleg system for vurdering av om krava i opplæringslova og forskriftene til lova blir oppfylte». KS og Utdanningsdirektoratet har i dokumentet «Veileder om Kravet til skoleeiers «forsvarlige system» i henhold til opplæringslovens § 13-10, beskrevet hva KS og Utdanningsdirektoratet mener et slikt system bør inneholde. Veilederen (s. 6) peker på at systemet bør inneholde:

- Oversikt over lover, forskrifter og relevante styringsdokumenter
- Beskrivelse av hovedoppgaver, organisering og myndighetsfordeling knyttet til opplæringsvirksomheten
- Rutiner for å sikre kompetanse til å ivareta de oppgaver man har som skoleeier og skoledriver
- Rutiner for å sikre informasjonsflyt
- Rutiner for å avdekke eller forebygge manglende overholdelse av lov og forskrift
- Rutiner for å rette opp og forbedre forhold som er oppdaget
- Rutiner for oppfølging av kvalitetsvurderinger
- Rutiner for oppfølging av kritiske områder i opplæringsvirksomheten
- Beskrivelse av ledelsesansvar for gjennomgang, oppdatering og bruk av systemet for å sikre at det fungerer som forutsatt og bidrar til kontinuerlig forbedring

Det fastslås også at dette systemet skal dokumenteres skriftlig.

Selv om skoleeier står fritt til å utforme sitt eget system, så er det revisjonens vurdering at det system som Aremark kommune presenterer i

Compilo på grunnskoleområdet, ikke tilfredsstillende de krav som denne veilederen beskriver. Dette bygger blant annet på det faktum at det ikke foreligger risikovurderinger for å kartlegge og analysere kritiske områder som kan ha konsekvens for Aremark kommunes evne til å oppfylle regelverket som skoleeier.

Revisjonen vurderer det som positivt at det for Plan, miljø og teknikk sin del finnes lagret et overordnet styringsdokument kalt «Hovedplan vann, avløp og miljø 2014-2026». Revisjonen vil likevel peke på at det ikke fremkommer av det lagrede dokumentet når, og av hvem, denne planen er behandlet og vedtatt. Revisjonen vurderer, på samme måte som for Pleie og omsorg, at mappestrukturen innen dette kommunalområdet er omfattende og komplisert å få overblikk over.

Revisjonen vurderer det som positivt at det ligger lagret renholdsplaner for alle kommunale bygg. Revisjonen vurderer det også som positivt at det for Skodsberg renseanlegg er lagret prosedyre, samt en rekke rutiner. Det er også dokumentert prøvetakingsplan for 2016 og 2017. Når det gjelder Bjørkebekk renseanlegg foreligger det prøvetakingsplan og prøveresultater for årene 2016, 2017 og 2019. Også dette vurderer revisjonen positivt i og med at dette vitner om at internkontrollen på dette viktige området fungerer. Det samme gjelder for Aremark vannverk, hvor både prosedyrer og rutiner er lagret i Compilo. Også for vannverket sin del er internkontroll dokumentert gjennom prøvetakingsplan for 2017, 2018 og 2019. Resultater fra vannprøver er dokumentert for perioden 2014 – 2019. Den siste vannprøven er utstedt 16.10.2019. Etter revisjonens vurdering indikerer dette at man har et internkontrollsystem knyttet til vannkvalitet som fungerer.

Når det gjelder renovasjon er det lagret et dokument kalt «Informasjon om renovasjonsordningen i Aremark». I dette dokumentet henvises det til avfallsplan for Aremark vedtatt i 1995. Denne avfallsplanen er ikke tilgjengelig i Compilo. Det foreligger heller ingen avfallsplan av nyere dato. Informasjonsskrivet er ikke oppdatert, blant annet med hensyn til hvem det er som er

den kommunale kontaktperson for renovasjonsordningen i Aremark. Dette dokumentet skulle vært revidert 24.01.2017. Revisjonen vurderer det som uheldig at det ikke finnes en avfallsplan for Aremark kommune gjort tilgjengelig i Compilo. Det er også uheldig at informasjon knyttet til drift og administrasjon av gjeldende ordning ikke finnes i oppdatert stand.

Revisjonen finner det positivt at det er utarbeidet og lagret en ROS-analyse (risiko- og sårbarhetsanalyse) for Aremark brannvesen. At denne risiko og sårbarhetsanalysen ikke er oppdatert siden oktober 2017 er uheldig.

Revisjonens vurderer det som positivt at det foreligger årsrapporter for kontroll av brannalarmanlegg, nødlis og slukkeutstyr for perioden 2013-2019. Etter revisjonens syn indikere dette at man på dette området har en internkontroll som fungerer.

Revisjonen vurderer det også som positivt, basert på stikkprøvekontroll av de kontrollerte dokumentene under fanen «Plan, miljø og teknikk», at langt de fleste av dokumentene lagret i dette området av Compilo er gjennomgått, kontrollert og revidert i løpet av 2019.

I ny kommunelovs § 25-1 «Internkontroll i kommunen og fylkeskommunen» fremkommer det at kommunen skal ha internkontroll med administrasjonens virksomhet for å gjennom denne kontrollen sikre at lover og forskrifter følges. Administrasjonens virksomhet skal i denne sammenheng forstås som alle deler av administrasjonen, det vil si alle sektorer og virksomheter, hver for seg og samlet. Det er kommunedirektøren, i Aremarks tilfelle rådmannen, som er ansvarlig for kommunens internkontroll.

Det kreves at internkontrollen skal være systematisk og den skal være tilpasset virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold. I Prop. 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner, presiseres det at bestemmelsen viderefører et krav om internkontroll, som man også hadde i tidligere kommunelov, men at

den nye bestemmelsen har en ny og mer omfattende regulering enn tidligere. Det understrekes også at de samlede kravene i denne lovparagrafen utgjør et minstekrav til hvordan kommunens internkontroll skal være.

Ved internkontroll etter denne paragrafen skal kommunedirektøren:

- a) utarbeide en beskrivelse av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering
- b) ha nødvendige rutiner og prosedyrer
- c) avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik
- d) dokumentere internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- e) evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Det følger videre av paragraf § 25-2 at kommunedirektøren/rådmannen skal rapportere til kommunestyret om kommunens internkontroll og resultatene av eventuelle statlige tilsyn minst en gang i året.

I lovens forarbeider Prop. 46 L (2017-2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner understrekes det at arbeidet med internkontrollen ikke skal være tilfeldig, hendelsesbasert eller spontant. Det skal forstås dithen at det må etableres fungerende rutiner for det løpende internkontrollarbeidet slik at dette håndteres på en planmessig og metodisk måte. Det stilles ikke krav til en bestemt systematikk i den forstand at det skal benyttes ett spesielt system eller en spesiell systematikk. Det er heller ikke et krav det skal brukes ikt-baserte styrings- eller avvikssystemer. Det er opp til kommunedirektøren/rådmannen å vurdere hvordan internkontrollsystemet bygges opp for at det skal anses å være i tråd med lovkravet. I dette ligger det også at kommunedirektøren/rådmannen gjør en vurdering av kommunens internkontrollsystem for å tilpasse den virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold.

Basert på innhentede data er det revisjonens vurdering at Aremark kommune ikke har et fullstendig system for overordnet internkontroll som sikrer at alle kommunens internkontrollrutiner er samlet og tilgjengelige.

Revisjonen vurderer også at kommunens internkontrollsystem ikke sikrer nødvendig oppdatering og godkjenning av internkontrollrutiner.

Revisjonen anbefaler derfor at rådmannen gjennomfører en fullstendig gjennomgang av internkontrollsystemet Compilo for å vurdere om internkontrollsystemet svarer til de krav som fremkommer i kommunelovens § 25-1. Dette innebærer vurderinger av om internkontrollsystemet har

- beskrivelser av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, både på overordnet nivå og for den enkelte virksomhet
- de nødvendige rutiner og prosedyrer, herunder rutiner og systemer for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik.
- et system som dokumenterer internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- rutiner for å evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll, jf. revisjonens anbefaling nr. 2.

4.4.2 Økonomistyring

Revisjonskriterium 3: Kommunen bør ha reglement og system som klarlegger ansvar og myndighet i økonomisaker.

Revisjonskriterium 4: Kommunen bør ha reglement og rutiner for budsjettering og budsjettstyring.

Revisjonen vurderer det som positivt at Aremark kommune har utarbeidet et økonomireglement. Revisjonen mener det er uheldig at dette dokumentet ikke er å finne i Compilo og mener at dette indikerer at Compilo ikke brukes som fundament for kommunens internkontrollarbeid, slik det er forutsatt. Revisjonen mener også at det er uheldig at det ikke fremgår av reglementet når dette er behandlet og vedtatt av kommunestyret

i Aremark. Reglementet var på kontrolltidspunktet ikke oppdatert, i og med at henvisninger til lovhjemler viser til gammel kommunelov.

Revisjonen vurderer det som positivt at det foreligger et kommunestyrebehandlet delegeringsreglement, som er gjort tilgjengelig i Compilo. Dette delegasjonsreglementet bør revideres og oppdateres i henhold til endringer som er gjort i ny kommunelov. Revisjonen vurderer at Aremark kommune har et reglement og system som klarlegger ansvar og myndighet i økonomisaker. Revisjonen anbefaler rådmannen, i lys av ny kommunelov, å vurdere om det er behov for revideringer av økonomi- og delegasjonsreglement.

Revisjonen vurderer det som alvorlig at kommunestyrets vedtak i sak 98/18 om å utarbeide en «Prosjektstyringsmodell – Aremark kommune», ikke er fulgt opp. Revisjonen anbefaler derfor at kommunestyrets vedtak i sak 98/18, om å utarbeide en prosjektstyringsmodell for Aremark kommune, iverksettes så raskt som mulig.

Revisjonskriterium 5: Kommunen bør ha rutiner for kjøring av lønn, fakturering, innkreving og håndtering av merverdiavgift

Revisjonen har etterspurt rutiner for lønn, fakturering, innkreving, samt håndtering av merverdiavgift, men har ikke fått oversendt dette. Revisjonen tolker dette dithen at slike rutiner ikke foreligger, og vurderer det som uheldig. Revisjonen anbefaler derfor rådmannen å vurdere om det er behov for nye rutiner og prosedyrer på økonomiområdet.

Revisjonskriterium 6: Kommunen bør ha rutiner for attestasjon og anvisning

Revisjonen har kontrollert «Rutine for kontering, attestasjon og anvisning». Denne rutinen er sist gang revidert 03.12.2019. Igjen registrer revisjonen at rutinen ikke er lagret i internkontrollsystemet Compilo. Dette vurderer revisjonen som uheldig.

Revisjonskriterium 7: Administrasjonen skal rapportere til kommunestyret hvert tertial.

Revisjonen vurderer det som uheldig at tertialrapportene for budsjettåret 2019 behandles 1-2 måneder etter tidsfristen som er satt i pkt. 3.1 «Periodisk rapportering». Sen rapportering fra administrasjonen til kommunestyret reduserer kommunestyrets mulighet til å gjøre budsjettjusterende vedtak. Administrasjonen bør derfor etterstrebe å få behandlet tertialrapportene så raskt som mulig. Revisjonen vurderer det som positivt at prosedyre for økonomirapportering til kommunestyre er lagret i Compilo.

Revisjonskriterium 8: Kommunen bør ha utarbeidet en anskaffelsesstrategi

Revisjonskriterium 9: Kommunen bør ha utarbeidet et anskaffelsesreglement

Revisjonskriterium 10: Kommunen bør ha utarbeidet rutiner for innkjøp og anskaffelser

Revisjonskriterium 11: Kommunen bør ha klart definerte roller i anskaffelsesprosessen

Revisjonen mener det er uheldig at Aremark kommune ikke har vedtatt anskaffelsesstrategi og anskaffelsesreglement. Det er også uheldig at det ikke foreligger rutiner for innkjøp og anskaffelser. Revisjonen anbefaler derfor Aremark kommune å utarbeide og vedta:

- Anskaffelsesstrategi.
- Anskaffelsesreglement.
- Rutiner for anskaffelser.

Revisjonskriterium 12:

Kommunen bør gjennomføre risikoanalyser på økonomiområdet.

Revisjonen vurderer det som uheldig at det ikke foreligger risikoanalyser på økonomiområdet. I og med at risikoanalyser ikke foreligger, er revisjonen av den oppfatning at en helt sentral del av internkontrollsystem på økonomiområdet mangler. Revisjonen anbefaler derfor at det gjennomføres risikoanalyser på alle virksomhetsområde

4.5 Revisors konklusjon og anbefalinger

Revisjonen konkluderer med at Aremark kommunes internkontrollsystem, slik det presenteres i Compilo, fremstår som mangelfullt og ufullstendig. Dette knytter seg både til de dokumenter og den dokumentasjon som systemet pr. i dag består av, men også til bruken og vedlikeholdet av internkontrollsystemet som sådan. Også på økonomistyringsområdet konkluderer revisjonen med at internkontrollsystemet er mangelfullt og ufullstendig. Revisjonen er derfor av den oppfatning at Aremark kommune ikke har et helhetlig og hensiktsmessig system for internkontroll.

Revisjonens anbefalinger er:

Anbefaling 1: Revisjonen anbefaler rådmannen å gjennomføre en fullstendig gjennomgang av internkontrollsystemet Compilo for å vurdere om internkontrollsystemet svarer til de krav som fremkommer i kommunelovens § 25-1.

Anbefaling 2: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om internkontrollsystemet har:

- beskrivelser av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, både på overordnet nivå og for den enkelte virksomhet
- har de nødvendige rutiner og prosedyrer, herunder rutiner og systemer for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik.
- Har et system som dokumenterer internkontrollen i den formen og det omfanget som er nødvendig
- Har rutiner for å evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Anbefaling 3: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om det er behov for revideringer av økonomi- og delegasjonsreglement

Anbefaling 4: Revisjonen anbefaler at det gjennomføres risikoanalyser på alle virksomhetsområder

Anbefaling 5: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om det er behov for nye rutiner og prosedyrer på økonomiområdet

Anbefaling 6: Revisjonen anbefaler at det utarbeides og vedtas:

- Anskaffelsesstrategi
- Anskaffelsesreglement
- Rutiner for anskaffelser

Anbefaling 7: Revisjonen anbefaler at kommunestyrets vedtak i sak 98/18, om å utarbeide en prosjektstyringsmodell for Aremark kommune, iverksettes så raskt som mulig.

5 Rådmannens uttalelse

Forvaltningsrevisjonsrapporten «Internkontroll og økonomistyring» har blitt oversendt til rådmannen i Aremark kommune for uttalelse. Rådmannen har gitt sine bemerkninger til revisjonens rapport og anbefalinger i brev datert 20.04.2020. Brevet følger som vedlegg til denne rapporten.

Revisjonen ser at rådmannen gir uttrykk for at revisjonen har vært nyttig. Rådmannen gir også uttrykk for at denne forvaltningsrevisjonen har vist at et godt fungerende internkontrollsystem både forenkler og bidrar til en mer oversiktlig hverdag, ikke bare for den enkelte medarbeider, men også for hele organisasjonen som sådan.

Revisjonen registrerer at rådmannen i hovedsak slutter seg til revisjonens anbefalinger og meddeler at kommunen allerede har satt inn tiltak og fremover vil sette inn ytterligere tiltak, for å følge opp anbefalingene.

6 KILDEHENVISNINGER

Litteratur

- Andersen, Kari Merete med flere. *Veileder i forvaltningsrevisjon, Norges Kommunerevisorforbund (NKRF)*. 1.utgave, 2006. Orkanger.
- KRD 2009: *85 tilrådingar for styrkt eigenkontroll i kommunane*
- KRD 2012: *Retningslinjer for utforming av lover og forskrifter rettet mot kommunesektoren*
- Direktoratet for økonomistyring (DFØ) *Veileder i internkontroll*, 2013
- KS 2013 *Rådmannens internkontroll. Hvordan få orden i eget hus?*
- KS og Udir *Veileder om Kravet til skoleeiers «forsvarlige system» i henhold til opplæringslovens § 13-10*
- NOU 2016:4 *Ny kommunelov*
- Ot.prop. nr 70 (2002-2003) Om lov om endringer i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner m.m. (kommunal revisjon)

Dokumenter fra Aremark kommune

- Finansreglement Aremark kommune
- Budsjett 2020 og økonomiplan 2020 – 2023
- Budsjettprosess 2020 – 2023
- Delegeringsreglement for Aremark kommune
- Etikkplakat og etiske retningslinjer
- Helhetlig ROS-analyse, datert 23.05.18
- Reglement for politiske utvalg
- Saksbehandling for politiske utvalg
- Økonomireglement
- Diverse rutiner og prosedyrer oversendt fra administrasjonen i Aremark

Lover

- LOV 1992-09-25 nr.107: Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- LOV-2018-06-22-83, Kommuneloven
- LOV-1998-07-17-61, Lov om grunnskolen og den vida-regående opplæringa (opplæringslova)

Forskrift

- FOR 2004-06-15 nr. 904: Forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner mv.
- FOR-2009-06-09-635: Forskrift om kommuners og fylkes-kommuners finans- og gjeldsforvaltning
- FOR-2000-12-15-1423: Forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner

7 VEDLEGG

1. Rådmannens tilbakemelding, datert 20.04.2020

AREMARK
KOMMUNE

~~Off. loven § 5~~

ØSTRE VIKEN KOMMUNEREVISJON IKS
Råkollveien 103
1664 ROLVSØY

Deres ref:
Frank Willy Vindløv Larsen

Vår ref
2020/221-3

Saksbehandler
Andreas Lervik

Dato
20.04.2020

Forvaltningsrevisjonsprosjekt "Internkontroll og økonomistyring" - Rådmannens uttalelse

Sammendrag

I forvaltningsrevisjonsrapport «Internkontroll og økonomistyring» fremmer revisor flere anbefalinger. Langt de fleste av disse anbefalingene er nå fulgt opp og det er rådmannens oppfatning at Aremark kommunes internkontrollsystem nå holder en høyere og til dels bedre standard en den gjorde under revisjonen.

Vurderinger

I en hektisk hverdag, hvor fokus i stor grad er rettet mot drift, vil det være sånn at bakenforliggende systemer av og til kan miste noe fokus i forhold til å holdes ajour m.m. Aremark kommune har ikke hatt kapasitet til å ha en dedikert ressurs til et daglig oppdaterings- og vedlikeholdsarbeid av internkontrollsystemet. I så måte har denne revisjonen vært nyttig og den har satt fokus på ikke bare den delen som heter vedlikehold og oppdateringer av diverse styrende og/eller andre dokumenter som skal bidra til en enklere hverdag for den enkelte medarbeider.

Denne revisjonen har også vist oss at et godt fungerende internkontrollsystem både forenkler og bidrar til en mer oversiktlig hverdag for hver enkelt, ja for hele organisasjonen, når systemet er satt opp slik det skal.

Det er derfor bra at vi har fått fokus på dette, og det er bra at vi nå kan melde at vi er kommet i mål med langt de fleste av anbefalingene. For ytterligere kommentarer vises det til kommentarene til hver enkelt anbefaling under.

Postadresse Rådhuset, Aremarkveien 2276, 1798 AREMARK	Besøksadresse Rådhuset, Aremarkveien 2276	Telefon 69 19 96 00	Bank 1050.07.01329
E-post: post@aremark.kommune.no	www.aremark.kommune.no	Telefaks	Org.nr 940875560

Rådmannens kommentarer til anbefalingene

Anbefaling 1: Revisjonen anbefaler rådmannen å gjennomføre en fullstendig gjennomgang av internkontrollsystemet Compilo for å vurdere om internkontrollsystemet sva-rer til de krav som fremkommer i kommunelovens § 25-1.

Et slikt arbeid har blitt igangsatt og er nå pågående. Ved siden av å gjøre vurderinger ift kommunelovens krav, har det også blitt gjort et arbeid med systematisering og forenkling, for å få mest mulig ut av det systemet som er i bruk. I den grad internkontrollsystemet har framstått som mangelfullt eller ufullstendig, så er dette pr dato nå stort sett rettet opp i.

Anbefaling 2: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om internkontrollsystemet har:

- *beskrivelser av virksomhetens hovedoppgaver, mål og organisering, både på overordnet nivå og for den enkelte virksomhet*
- *har de nødvendige rutiner og prosedyrer, herunder rutiner og systemer for å avdekke og følge opp avvik og risiko for avvik.*
- *har et system som dokumenterer internkontrollen i den formen og det om-fanget som er nødvendig*
- *har rutiner for å evaluere og ved behov forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.*

Det er rådmannens vurdering at beskrivelser av hovedoppgaver, mål og organisering nå er på plass. Videre er det gjort en jobb i forhold til at dokumenter i utgangspunktet skal ligge kun ett sted. Overordnede dokumenter ligger nå øverst i systemet, mens virksomhetsrelaterte dokumenter e.l. ligger plassert på virksomhetsnivå. Videre har revisor påpekt at enkelte dokumenter ikke er revidert i henhold til hva av tidsfrister som har ligget i systemet for det enkelte dokument. Dette vil vi jobbe videre med, slik at vi får kvittert ut dokumenter som skal kvitteres ut i forhold til frister som er lagt inn i systemet. Ikke alle dokumenter skal revideres selv om de fra tid til annen må kvitteres ut. Dette jobbes det med.

Anbefaling 3: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om det er behov for revideringer av økonomi- og delegasjonsreglement

Det er uavhengig denne revisjonen igangsatt et arbeid med økonomi- og delegasjonsreglement. Som en følge av store endringer i kommuneloven, har dette arbeidet vært påkrevd og det jobbes med et slikt reglement innenfor SmartKom¹ samarbeidet. Aremark kommunestyre vil få seg forelagt det nye reglementet når dette er endelig utarbeidet.

Anbefaling 4: Revisjonen anbefaler at det gjennomføres risikoanalyser på alle virksomhetsområder

Dette arbeidet har blitt forsert og ble gjennomført i en tidlig fase av Covid-19 pandemien. Det er rådmannens vurdering at internkontrollsystemet fungerte godt til slikt arbeid og

---

¹ Smart Kommune samarbeidet. Et samarbeid mellom kommunene Hvaler, Marker, Råde, Skiptvet, Våler og Aremark

risikoanalysene som ble gjort da, er nå blitt dynamiske dokumenter som vurderes i lys av pandemiutviklingen.

Anbefaling 5: Revisjonen anbefaler rådmannen å vurdere om det er behov for nye rutiner og prosedyrer på økonomiområdet

Se anbefaling 3.

Anbefaling 6: Revisjonen anbefaler at det utarbeides og vedtas:

- *Anskaffelsesstrategi*
- *Anskaffelsesreglement*
- *Rutiner for anskaffelser*

Aremark kommune har slike strategier. Kommunens anskaffelser går igjennom, eller blir gitt oppfølging/råd igjennom vårt felles innkjøpssamarbeid med Marker og Skiptvet. Dette er et vertskommunesamarbeid, hvor Marker er vertskommunen. Slike rutiner vil også bli adressert ifm nytt økonomireglement og «Prosjektstyringsmodellen» som nå er i sin slutfase og som vil bli forelagt kommunestyret i løpet av 2020.

Anbefaling 7: Revisjonen anbefaler at kommunestyrets vedtak i sak 98/18, om å utarbeide en prosjektstyringsmodell for Aremark kommune, iverksettes så raskt som mulig.

Se punkt nr 6.

Med hilsen

Andreas Lervik

Rådmann

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes derfor uten håndsignatur.

Saksnr.: 2020/2231
Dokumentnr.: 11
Løpenr.: 206324/2020
Klassering: 3012/188
Saksbehandler: Anita Dahl Aannerød

Møtebok

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Kontrollutvalget Aremark	06.10.2020	20/22

Prosjektplan forvaltningsrevisjonsprosjekt "Tekniske tjenester - offentlig innkjøp og anskaffelser"

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Prosjektplan «Tekniske tjenester – offentlig innkjøp og anskaffelser»

Fredrikstad, 23.09.2020

Østfold kontrollutvalgssekretariat for
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Prosjektplan «Tekniske tjenester – offentlig innkjøp og anskaffelser», 22.09 2020

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Kommunestyresak 72/18 og 73/18, den 27.september 2020 (Forvaltningsrevisjonsplan 2019-2020)

Saksopplysninger

Det framgår av forvaltningsrevisjonsplanen hva som er bakgrunnen for dette prosjektet. Revisjonen har gjengitt de viktigste poengene i sin prosjektplan (jf. pkt. 1«Bakgrunnen for prosjektet»). På grunnlag av dette, foreslår revisjonen tre hovedproblemstillinger:

- Har planleggingen og saksutredningen av investeringsprosjekter og anskaffelser på området vann, avløp og renovasjon vært i samsvar med vedtak?
- Har kommunen utarbeidet tilfredsstillende rutiner for å sikre at regelverket for offentlige anskaffelser blir fulgt?
- Er anskaffelser på området vann, avløp og renovasjon gjennomført i samsvar med regelverket om offentlige anskaffelser?

Revisjonen antar at det vil gå med 300 timer +/- 10 % til dette prosjektet. Rapporten vil være klar til behandling i mars/april 2020.

Vurdering

Sekretariatet finner problemstillingene relevante i forhold til omtalen i forvaltningsrevisjonsplanen. Samlet sett anser vi at metodevalget vil gi en tilfredsstillende pålitelighet (nøyaktighet) og gyldighet¹ til å trekke konklusjoner om temaet. Ellers har vi ingen kommentarer til metode og gjennomføring.

Vi anbefaler at prosjektplanen godkjennes.

---

¹ metodene måler hva de er tiltenkt å måle

PROSJEKTPLAN FOR FORVALTNINGSREVISJON

AREMARK KOMMUNE

22.09.20

Tekniske tjenester - offentlige innkjøp og anskaffelser

1 Bakgrunn for prosjektet

Østre Viken kommunerevisjon IKS utfører forvaltningsrevisjon på oppdrag fra kontrollutvalget.

Forvaltningsrevisjon er en lovpålagt oppgave for kommunene, og er kontrollutvalgets ansvarsområde jf. kommuneloven § 23-2 (1c). Forvaltningsrevisjon innebærer at det gjennomføres systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak.

Plan for forvaltningsrevisjon 2019-2020 ble vedtatt i kommunestyret 27. september 2018, i sak 72/18 og 73/18. Planen bygger på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunen. Tekniske tjenester er det neste prosjektet som skal gjennomføres i planperioden. I risiko- og vesentlighetsvurdering/ overordnet analyse fra 2018 skriver revisjonen følgende om risiko på området:

«På bakgrunn av revisjonens spørreundersøkelse gjennomført blant medlemmene i kontrollutvalget, kommunestyret, samt i rådmannens ledergruppe, var det tre områder innenfor tekniske tjenester som pekte seg ut som særlig viktige: vann og avløp, eiendomsforvaltning og reguleringsplanarbeid. Videre vurderte halvparten av respondentene det som «viktig» eller «svært viktig» at det gjennomføres forvaltningsrevisjon knyttet til offentlige innkjøp og anskaffelser. Revisjonen vurderte offentlige innkjøp og anskaffelser som en svært aktuell tematikk for virksomhetsområdet tekniske tjenester.»

Samlet sett utgjør ikke tekniske tjenester en stor del av Aremark kommunes netto driftsutgifter, dette skyldes at sektoren for en stor del er finansiert ved selvkost på VAR¹-området. Når dette er sagt er kommunal infrastruktur knyttet til vann, avløp og renovasjon viktig for kommunens innbyggere. God kommunal forvaltning av selvkostmidler er nødvendig for å opprettholde gode kommunale tjenester.

I Aremark kommunes årsmelding for 2017 er det beskrevet at fagområdene byggesak, planlegging, spredt avløp, skog, oppmåling, jord, miljø/klima og viltforvaltning har vært ivaretatt av Marker kommune. Fra 15. november 2017 overtok Halden kommune saksbehandling innenfor byggesak, plan og spredt avløp/forurensning. De øvrige nevnte tjenestene ivaretar Marker fortsatt på vegne av Aremark kommune.

I årsmeldingen for 2017 fremkommer det at det har vært store investeringer i VAR-sektoren i kommunen. Det pekes blant annet på:

- Nytt vannverk.
- Skodsberg renseanlegg (angående rehabiliteringen av Skodsberg leverte revisjonen en kartleggingsrapport som ble behandlet av kommunestyret i sak 72/18).²
- Utbyggingen av trykkavløp.

Revisjonen har avholdt et oppstartsmøte med rådmannen og virksomhetsleder teknisk, der vi drøftet innholdet i prosjektbeskrivelsen. Revisjonen har på bakgrunn av innspill fra administrasjonen gjort enkelte endringer i prosjektplanen. Endringene medfører at prosjektplanen har en tydeligere avgrensning mot tidligere prosjekter som er gjennomført på VAR-området. Se kapittel 3 for nærmere informasjon. Det er ikke gjort vesentlige endringer i forslaget til problemstillinger.

Basert på den gjennomgang av tjenesteområdet som her er presentert anbefaler revisjonen at kontrollutvalget vurderer å gjennomføre en forvaltningsrevisjon av området tekniske tjenester, med fokus på VAR-området, offentlige innkjøp og anskaffelser.

---

¹ Vann, avløp og renovasjon.

² I kommunens årsmeldingen for 2019 står det at renseanlegget fremdeles er i innkjøringsfasen, og at det gjenstår noen investeringer.

2 Premisser for prosjektarbeidet

Østre Viken kommunerevisjon IKS gjennomfører forvaltningsrevisjon i tråd med «Standard for forvaltningsrevisjon» (RSK 001/ god revisjonsskikk). Dette innebærer blant annet at rapporten skal skille klart mellom hva som er innsamlet data og hva som er revisjonens vurderinger. Det skal også være en tydelig sammenheng mellom problemstillinger, innsamlede data, vurderinger, konklusjoner og eventuelle anbefalinger.

Kontrollutvalgets vedtak legges til grunn for revisjonens videre arbeid med prosjektet. Revisjonen delegeres myndighet til å foreta mindre endringer i problemstillinger og avgrensninger hvis det oppstår uforutsette forhold som har betydning for prosjektet. Større endringer tas med sekretariatet som avklarer disse med kontrollutvalget.

Rapporten oversendes kontrollutvalget etter vanlige rutiner.

3 Problemstillinger og avgrensninger

Revisjonen foreslår følgende problemstillinger:

- Har planleggingen og saksutredningen av investeringsprosjekter og anskaffelser på området vann, avløp og renovasjon vært i samsvar med vedtak?

Revisjonen vil her å se på om investeringsprosjektene har vært tilstrekkelig utredet og belyst i de politiske organene.

- Har kommunen utarbeidet tilfredsstillende rutiner for å sikre at regelverket for offentlige anskaffelser blir fulgt?

For at regelverket for offentlige anskaffelser skal etterleves, må kommunen ha rutiner eller et reglement som ivaretar dette. Her vil revisjonen se på om kommunens rutiner, eller reglement, sørger for at regelverket for offentlige anskaffelser blir fulgt.

- Er anskaffelser på området vann, avløp og renovasjon gjennomført i samsvar med regelverket om offentlige anskaffelser?

Revisjonen vil undersøke om gjennomførte anskaffelser på VAR-området er i henhold til regelverket om offentlige anskaffelser. Dette gjelder for kommunens anskaffelser på VAR-området fra de siste årene.

I forbindelse med gjennomføringen av prosjektet vil revisjonen avgrense sine undersøkelser slik at det ikke gjennomføres samme kontrollhandlinger som tidligere er gjennomført i forbindelse med kartleggingsrapporten av rehabiliteringen av Skodsberg renseanlegg. Politiske vedtak som ble fattet i forbindelse med behandlingen av denne rapporten i kommunestyret, vil likevel kunne være relevant for revisjonen å følge opp.

Revisjonen er generelt opptatt av at våre forvaltningsrevisjoner skal skape et representativt bilde av hvordan status er på det reviderte området på det tidspunktet revisjonen gjennomføres. Når vi utformer våre vurderinger og eventuelle anbefalinger er det dette som vil være vårt hovedfokus. Det er likevel viktig at revisjonen, når det er grunnlag for det, også ser tilbake på det som tidligere er gjort slik at kommunen kan bruke funnene til læring og forbedring.

4 Revisjonskriterier

Revisjonskriterier, også kalt «foretrukket praksis», er en samlebetegnelse for de krav eller forventninger som brukes som grunnlag for å vurdere kommunens virksomhet. Revisjonskriterier fastsettes normalt med basis i en eller flere autoritative kilder og ut fra trinnhøydeprinsippet³. Også kommunens egne retningslinjer kan utgjøre revisjonskriterier. Revisjonskriteriene er et viktig grunnlag for å kunne dokumentere avvik/svakheter. Kriteriene holdt sammen med faktagrunnlaget danner basis for de analyser og vurderinger som foretas, og de konklusjoner som trekkes. I dette prosjektet vil revisjonen ta utgangspunkt i følgende kilder når vi utleder revisjonskriterier:

- Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven) LOV-2017-04-21-18
- Forskrift om offentlige anskaffelser FOR-2016-08-12-974
- Veileder til anskaffelsesforskriften - KMD 24.4.2018
- Veileder for kontraktsoppfølging av offentlige anskaffelser - Difi (versjon 2)
- Veileder anskaffelsesstrategi – Difi desember 2018
- Kommunestyrevedtak/andre aktuelle politiske vedtak
- Kommunens delegasjonsreglement
- Andre interne retningslinjer og rutiner: anskaffelsesreglement, innkjøpsrutiner, innkjøpsstrategier mm.

Revisjonen tar forbehold om at også andre kilder kan bli aktuelle underveis i prosjektarbeidet.

5 Metodisk tilnærming og gjennomføring

Databehov og hvordan forvaltningsrevisjonen tenkes gjennomført (metode), fremgår av analyseskjemaet nedenfor:

Problemstillinger	Revisjonskriterier	Databehov	Innhentings-/analyse metode
Problemstilling 1			
Har planleggingen og saksutredningen av anskaffelser på områdene vann, avløp og renovasjon vært i samsvar med vedtak?	<ul style="list-style-type: none"> • Kommunestyrevedtak, og eventuelt andre politiske vedtak. • Kommunens delegasjonsreglement • Andre interne retningslinjer og rutiner: anskaffelsesreglement, innkjøpsrutiner, innkjøpsstrategier mm. 	Kommunestyrevedtak/andre aktuelle politiske vedtak. Kommunens delegasjonsreglement Andre interne retningslinjer og rutiner: anskaffelsesreglement, innkjøpsrutiner, innkjøpsstrategier mm.	Dokumentanalyse og intervjuer Det kan være aktuelt med en spørreundersøkelse
Problemstilling 2			
Har kommunen utarbeidet tilfredsstillende rutiner for å sikre at regelverket for offentlige anskaffelser blir fulgt?	<ul style="list-style-type: none"> • Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven) LOV-2017-04-21-18 • Forskrift om offentlige anskaffelser FOR-2016-08-12-974 • Veileder til anskaffelsesforskriften - KMD 24.4.2018 	Interne retningslinjer og rutiner: anskaffelsesreglement, innkjøpsrutiner, innkjøpsstrategier mm.	Dokumentanalyse og intervjuer

³ Trinnhøydeprinsippet (også kalt Lex Superior) er et rettslig prinsipp som innebærer at rettsregler av høyere rang går foran regler av lavere rang dersom det er motstrid mellom reglene.

	<ul style="list-style-type: none"> • Veileder for kontraktsoppfølging av offentlige anskaffelser - Difi (versjon 2) • Veileder anskaffelsesstrategi – Difi desember 2018 		
Problemstilling 3			
Er anskaffelser på området vann, avløp og renovasjon gjennomført i samsvar med regelverket om offentlige anskaffelser?	<ul style="list-style-type: none"> • Lov om offentlige anskaffelser (anskaffelsesloven) LOV-2017-04-21-18 • Forskrift om offentlige anskaffelser FOR-2016-08-12-974 • Veileder til anskaffelsesforskriften - KMD 24.4.2018 • Veileder for kontraktsoppfølging av offentlige anskaffelser - Difi (versjon 2) • Veileder anskaffelsesstrategi – Difi desember 2018 	Dokumentasjon på alle prosesser som involverer offentlige anskaffelser innenfor VAR-områder de siste årene.	Dokumentanalyse og intervjuer

6 Prosjektorganisering, ressursbehov og fremdriftsplan

Prosjektdeltakere	Odd Henning Aure - forvaltningsrevisor Casper Støten - oppdragsansvarlig revisor
Prosjektperiode	September 2020 - april 2021
Antall timer	300 +/- 10 % timer
Vedtaksorgan:	Kontrollutvalget i Aremark kommune
Fremdrift	Ferdig
Når prosjektplan er godkjent i KU	6. oktober
Når rapport er sendt til rådmannen	mars/april
Når rapport er sendt til kontrollutvalgssekretariatet	mars/april

Kommentar til ressursrammen

Revisjonen planlegger alle ordinære forvaltningsrevisjoner med et utgangspunkt på 300 timer. Enkelte ganger kan det være behov for en større ressursramme, eksempelvis der det er hensiktsmessig å gjennomføre flere forvaltningsrevisjoner i samme prosjekt, eller det er ønskelig å vurdere praksis i flere enheter i kommunen.

Saksnr.: 2020/2231
Dokumentnr.: 8
Løpenr.: 198501/2020
Klassering: 3012/188
Saksbehandler: Anita Dahl Aannerød

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/23
---	-------------------------------	--------------------------------

Workshop risiko- og vesentlighetsvurderinger i forkant av plan for forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Saken legges frem uten forslag til innstilling fra sekretariatet.

Fredrikstad, 14.09.2020

Østfold kontrollutvalgssekretariat for
Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

1. Plan for forvaltningsrevisjon 2019-2020

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Sak 20/6 den 12.03 2020 «Forberedelser til workshop»

Saksopplysninger

I henhold til kommunelovens § 23-3 skal kontrollutvalget minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Utarbeidelse av forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2021 gjennomføres av sekretariat og revisjon høsten 2020, og skal behandles av kontrollutvalget i deres siste møte 2020.

Det har vært en sammenslåing av kommunerevisjonen i 2020, kontrollutvalgssekretariatet er også under endring. For å sikre en kompetanseoverføring mellom kontrollutvalget og revisjonen, samt sekretariatet, ser sekretariatet det som hensiktsmessig at kontrollutvalget kan komme med innspill til relevante risikoområder i forkant av påbegynt arbeid.

Det blir derfor nå avholdt en workshop, hvor kontrollutvalget kan komme med innspill og drøfte hvilke områder som kan være relevante for ny plan for forvaltningsrevisjon.

Det vil være kontrollutvalget som gjør den endelige vesentlighetsvurderingen etter innspill fra sekretariat og revisjon i møtet i desember.

Det kan være hensiktsmessig å trekke frem områder hvor det har vært henvendelser eller informasjonssaker de siste årene.

Revisjonen er invitert til saken, dette for å gi eventuelle innspill til

områder de ser som relevante for kommende forvaltningsrevisjonsprosjekter.

Forvaltningsrevisjonsplan for perioden 2019-2020 ligger som vedlegg 1 til saken, til orientering.

Vurdering

Det fremgår av NKRF sin veileder for overordnet analyse følgende:

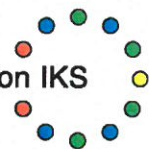
«Kontrollutvalget selv innehar kunnskap som bør komme fram i arbeidet med den overordnede analysen. Gjennom saker utvalget har behandlet, besøk det har gjennomført, og kontakt det har hatt med andre politikere, har utvalget informasjon om ulike forhold ved kommunens virksomhet. Kontrollutvalget kan involveres i arbeidet med analysen gjennom diskusjoner i møter eller ved å arrangere egne seminar/workshops der analyse av kommunens virksomhet er tema.

Hvordan?

- *Erfaringer framkommet gjennom regnskapsrevisjon*
- *Tidligere forvaltningsrevisjon, og kunnskap om hvordan disse er fulgt opp*
- *Informasjon framkommet gjennom deltakelse i møter og kontakt med personer i kommunen*
- *Følge med på politiske saker og vedtak som fattes*
- *Medieoppslag – som følge av konkrete hendelser i kommunen eller et generelt fokus på spesielle deler av forvaltningen»*

Workshopen bør derfor ta utgangspunkt i kulepunktene over. Det kan også være hensiktsmessig at saker som har gjentagende oppmerksomhet hos kontrollutvalget kommer frem i workshopen.

Sekretariatet legger forøvrig frem saken uten innstilling eller anbefalinger.

Revisjonsplan

Forvaltningsrevisjon

Aremark kommune

2019-2020

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	3
1.1. Hjemmel for forvaltningsrevisjon	3
1.2. Hva er forvaltningsrevisjon?	3
1.3 Gjennomføring av forvaltningsrevisjon	4
2. ORGANISERING AV FORVALTNINGSREVISJON I IØKR IKS	6
3. PLANLEGGING AV FORVALTNINGSREVISJON	6
4. PLAN	7
4.1. Identifisering og prioritering av prosjekter	7
4.2. Endringer i plan	8
4.3. Endelig plan for alle kommuner	8

1. INNLEDNING

1.1. Hjemmel for forvaltningsrevisjon

Revisjonen skal i henhold til kommuneloven kapittel 12 § 78 og forskrift om revisjon av 1. juli 2004 kapittel 3 § 6 utføre forvaltningsrevisjon. Etter forskriftens § 7 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger, herunder om:

- a) Forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,
- b) Forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
- c) Regelverket etterleves,
- d) Forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
- e) Beslutningsgrunnlaget fra administrasjon til de politiske organ samsvarer med offentlige utredningskrav,
- f) Resultatene i tjenesteproduksjon er i tråd med kommunestyrets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Gjennomføring og rapportering på forvaltningsrevisjon skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området, og det skal etableres revisjonskriterier for det enkelte prosjekt. Ved gjennomføring av prosjekter benyttes standard RSK 001 utarbeidet av NKRF¹, "Standard for forvaltningsrevisjon."

1.2. Hva er forvaltningsrevisjon?

Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) har etablert en egen standard (RSK001) og veileder for forvaltningsrevisjon. Denne definerer begrepet forvaltningsrevisjon i kommunal sammenheng.

Hensikten med en forvaltningsrevisjon er blant annet å bidra til en bedre og mer effektiv kommunal forvaltning. Når det utføres forvaltningsrevisjon, kan det blant annet settet fokus på økonomi, måloppnåelse og oppfølging av lovverk.

Behovet for forvaltningsrevisjon er stort. Kommunen står overfor betydelige utfordringer. Innbyggerne stiller større kvalitet til tjenestene, sentrale myndigheter stiller krav til økonomisk effektivitet, men også innhold i tjenester, markeder skaper økt konkurranse, og det er ofte manglende samsvar mellom mål og tilgjengelige ressurser. Det er også viktig at folkevalgte får nøytral styringsinformasjon.

Dette medfører at kommunene som oftest må rette større fokus på ressursbruk, styring og ledelse. Det må styres etter flere variabler enn økonomiske data, med evaluering av måloppnåelsen, og det blir stilt større krav til ledelse.

Ved utøvelse av forvaltningsrevisjon bidrar kontrollutvalget blant annet til:

---

¹ NKRF - Norges Kommunerevisor Forening

- Å påvise forbedringsområder som bidrar til økt produktivitet og måloppnåelse i forhold til politiske vedtak og forutsetninger
- Å bidra med informasjon til kommunens beslutningstakere som er til nytte for
  - å styrke kommunestyrets grunnlag for styring
  - kontrollutvalgets tilsyn med forvaltningen
  - ledelsens vurdering av muligheter for mer sparsom/ økonomisk drift, økt produktivitet, større effektivitet og bedre måloppnåelse
  - rasjonell, målrettet og kostnadseffektiv drift

1.3 Gjennomføring av forvaltningsrevisjon

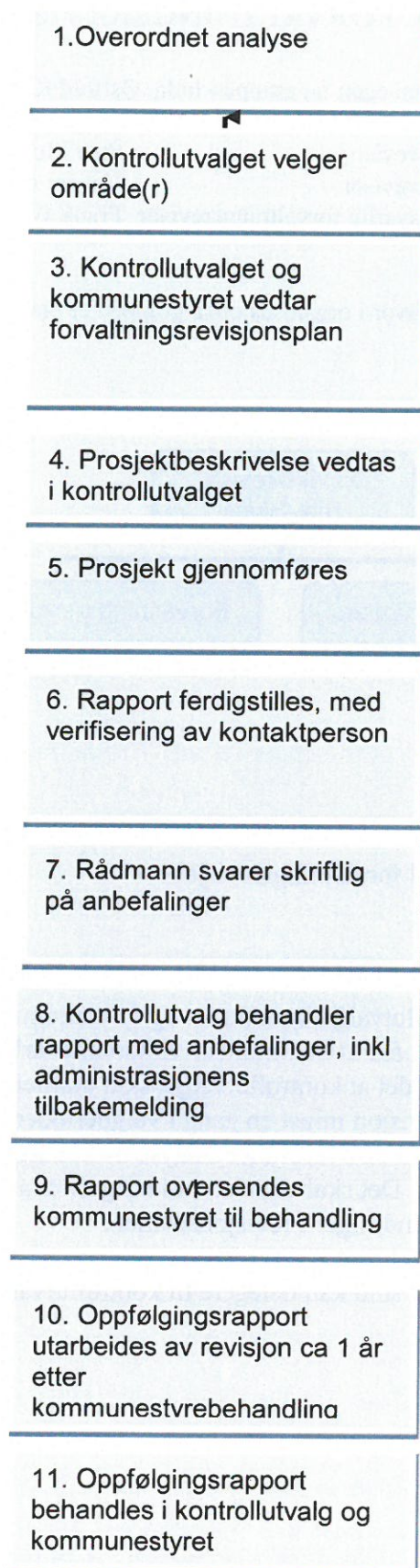
Forvaltningsrevisjon har sitt utspring i en overordnet analyse. Den overordnede analysen er basert på innsamlet skriftlig informasjon og statistikk, spørreundersøkelser og samtaler med rådmann/ ordfører, eventuelle andre folkevalgte og administrasjon. På bakgrunn av denne analysen legges det opp til en utvelgelse av forvaltningsrevisjonsprosjekter basert på risiko- og vesentlighetsvurderinger.

Hensikten med den overordnede analysen er å fremskaffe relevant informasjon om kommunens virksomhet, slik at det skal være mulig for kontrollutvalget å legge plan for forvaltningsrevisjon og å prioritere mellom ulike områder hvor det kan være aktuelt å gjøre forvaltningsrevisjon. Målet er å avdekke indikasjoner på avvik eller svakheter i forvaltningen sett i forhold til lover, forskrifter, kommunestyrets vedtak og forutsetninger. I uttrykket ”risiko- og vesentlighetsvurderinger” menes at det skal gjøres en vurdering av hvilke områder i kommunens virksomheter det er risiko for vesentlige avvik. Dette i forhold til de vedtak, forutsetninger og mål som er satt for virksomheten.

Ved utformingen av et prosjekt vil kontrollutvalget avgrense temaet slik at prosjektet blir konkret og gir kontrollutvalget de nødvendige opplysninger for deres kontroll med kommunen.

Forvaltningsrevisjon skal organiseres som et prosjekt og består av fasene som figuren på neste side illustrerer:

Syklusen i forvaltningsrevisjon:

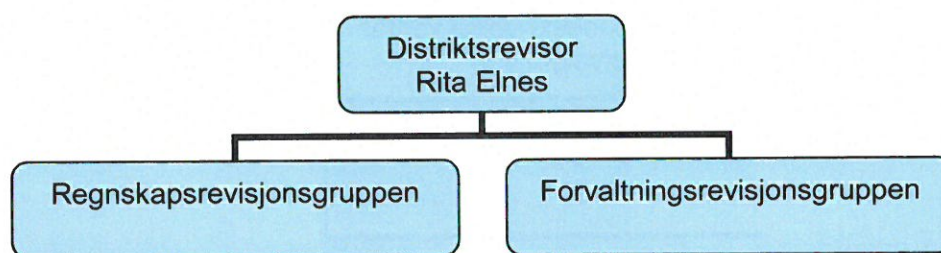
Figur 1

2. ORGANISERING AV FORVALTNINGSREVISJON I IØKR IKS

Forvaltningsrevisjon er organisert som egen faggruppe i Indre Østfold Kommunerevisjon IKS.

Gruppen består av:	Forvaltningsrevisor	Casper Støten
	Forvaltningsrevisor	Sten Morten Henningsmoen
	Forvaltningsrevisor	Vakant stilling
	Konst.fagansvarlig forvaltningsrevisor	Frank Willy Vindløv Larsen

I figuren nedenfor fremkommer det hvor i organisasjonen gruppen er plassert.

Figur 2

For år 2019 er 4 årsverk satt av til forvaltningsrevisjon.

3. PLANLEGGING AV FORVALTNINGSREVISJON

I henhold til Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner (FOR 2004-06-15 nr 905) § 9 skal kontrollutvalget påse at kommunens virksomhet årlig blir gjenstand for forvaltningsrevisjon. I § 10 heter det at kontrollutvalget skal utarbeide en plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon minst en gang i valgperioden. Planen skal revideres etter fire år. Planen skal baseres på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering. Det skal være en rullering av den overordnede analyse hvert 2. år, og eventuelt medfølgende endringer i revisjonsplanen.

Planen vedtas av kommunestyret, som kan delegere til kontrollutvalget å endre denne.

4. PLAN

4.1. Identifisering og prioritering av prosjekter

I tabellen under vises en oversikt over hvilke forvaltningsrevisjonsprosjekter som tidligere er blitt gjennomført i Aremark kommune:

Prosjekt	Årstall for gjennomført prosjekt
Forsikringsordningen i kommunen	1996
Budsjettkontroll og budsjettrutiner	1998
Næringsfond	2000
Ressursbruk i skolen og foreldrebetaling i SFO	2000
Tildeling av helsetjenester	2001
VARF-området	2002
Forskuddsfordeling skatt	2002
Kvalitet på KOSTRA data og bruk av KOSTRA som styringsverktøy	2004
Fellesprosjekt KOSTRA – pleie og omsorg	2004
Refusjons og tilskuddsordningen	2004
Vedlikehold av kommunale bygninger	2005
Anbudsrutiner og praksis	2006
Ressursstyring i pleie og omsorg	2007
Ressursstyring i grunnskolen	2009
Oppfølging av politiske vedtak	2009
Ressursstyring teknisk	Påbegynt i 2011, men avlyst av kontrollutvalget
Tjenesteutøvelse i barnevernet	2012
Politisk styring og sentraladministrasjon	2013
Interkommunalt samarbeid	2015
Spesialundervisning	2015
Grunnskole – tiltak og planer mot mobbing	2018
Helse og omsorg	2017
Internkontroll	2018/2019

Kontrollutvalget behandlet i møte 11. september 2018 sak om overordnet analyse. Det skal avholdes to nye prosjekter i kommende toårsperiode i Aremark kommune.

For kommende periode gjennomføres følgende prosjekter i Aremark kommune:

2019 Økonomistyring

2020 Tekniske tjenester

Det er avsatt 328 timer til forvaltningsrevisjon i toårsperioden. Dette er timer til overordnet analyse, plan for forvaltningsrevisjon, utarbeidelse av prosjektbeskrivelser, gjennomføring av forvaltningsrevisjonsprosjekter, gjennomføring av oppfølging av

forvaltningsrevisjonsprosjektene og selskapskontroll. I disse timene ligger også behandling i kontrollutvalg og kommunestyret.

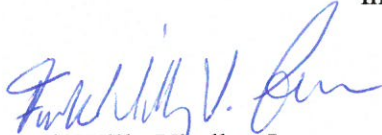
4.2. Endringer i plan

Dersom det skulle være behov for å endre planen må dette tas opp i egen sak i kommunestyret. Kommunestyret kan imidlertid delegere denne beslutningen til kontrollutvalget.

4.3. Endelig plan for alle kommuner

Endelig fremdriftsplan for alle kommuner i Indre Østfold Kommunerevisjon IKS sitt distrikt vil bli utarbeidet og lagt frem for kontrollutvalget til orientering etter at alle kommunestyrene/bystyrene har behandlet plan og prioritering av forvaltningsrevisjonsprosjekt.

Indre Østfold kommunerevisjon IKS
12. september 2018

Frank Willy Vindløv Larsen
Konst. fagansvarlig forvaltningsrevisor

Rita Elnes
Distriktsrevisor

Saksnr.: 2020/2234
Dokumentnr.: 57
Løpenr.: 206183/2020
Klassering: 3012/192
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/24
---	-------------------------------	--------------------------------

Forslag til budsjett for kontrollarbeidet 2021

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Budsjett for kontrollarbeidet for 2021 med en kostnadsramme på kr. 537 800-, vedtas
2. Budsjett for kontrollarbeidet for 2021 oversendes ordfører for videre politisk behandling etter § 2 i "Forskrift om kontrollutvalg og revisjon"

Rakkestad, 24.09.2020

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

1. Forslag til budsjett for kontrollarbeidet for 2021
2. Østre Viken Kommunerevisjon IKS: Budsjett for Aremark kommune - 2021
3. Østre Viken Kommunerevisjon IKS: Budsjett for Østre Viken Kommunerevisjon IKS – datert 30.07 2021

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

I henhold til nye forskrift om kontrollutvalg og revisjon (ikrafttredelse fra konstituerende møte ved oppstart av valgperioden 2019 – 2023) nærmere bestemt § 2, «Kontrollutvalgets rolle i fastsettelsen av budsjettet for kontrollarbeidet», skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontrollarbeidet i kommunen.

I kontrollutvalgets forslag til budsjett ramme skal kontrollutvalgets egen drift samt kostnader til sekretariats- og revisjonstjenesten innarbeides.

Vurdering

Kontrollutvalget

Til kontrollutvalgets egen drift er det innarbeidet godtgjørelse til leder og møtegodtgjørelse til øvrige medlemmer i tråd med reglement for godtgjørelse til folkevalgte for Aremark kommune. Budsjettforslaget til kontrollutvalgets egen drift bygger på en normal møteaktivitet på fem møter i 2021. I forslaget er det foreslått kr. 40 000.- til kurs/opplæring, kr 2 000.- til skyss og kostgodtgjørelse og servering kr. 1 000.-. Budsjettforslaget for kontrollutvalgets egne utgifter for 2021 utgjør samlet kr. 77 800.-.

Sekretariatstjenesten

Kommunestyret/kommunen har per 20.09 2020 ikke avklart sekretariatstjenesten for 2021.

Østre Viken Kommunerevisjon IKS (ØVKR IKS)

For interkommunale selskaper (IKS) som Østre Viken kommunerevisjon er organisert som, er det selskapets representantskap som endelig vedtar budsjettet (jf lov om interkommunale selskaper § 18).

Styret og representantskapet i Østre Viken kommunerevisjon IKS har avholdt sine budsjettmøter i henholdsvis august og september 2020. For budsjettåret 2021 er Aremark kommunes andel beregnet og vedtatt til kr. 460 000.-.

Sekretariatet viser for øvrig til revisjonens kommentarer til budsjettforutsetningene i vedlegg 2 og 3 (vedlegg 2 ettersendes). Daglig leder i ØVKR IKS vil i kontrollutvalgets møte informere nærmere om budsjettforutsetningen for 2021.

Samlet budsjett for kontrollarbeidet 2021

Kontrollutvalget:	kr.	77 800.-
Østfold kontrollutvalgssekretariat:	kr.	.-
Østre Viken Kommunerevisjon IKS	kr	460 000.-
<u>Samlet Sum:</u>	<u>kr.</u>	<u>537 800.-</u>

Sekretariatet anbefaler derfor at kontrollutvalget godkjenner forslaget til budsjett for kontrollarbeid for 2021. Budsjettforslaget oversendes ordfører for videre politisk behandling etter § 2 i "Forskrift om kontrollutvalg og revisjon".

Aremark kommune

Budsjett for kontrollarbeidet 2021

Kontrollutvalget	Forslag 2021	Budsjett 2020	Endring i %	Merknader
Godtgjørelse leder	kr 12 500,00	kr 20 000,00		1,5 % av ordføres lønn/godtgjøring
Møtegodtgjørelse medlemmer	kr 18 000,00	kr 12 000,00		
Telefongodtgjørelse				
Tapt Arbeidsfortjeneste		kr 30 000,00		
Arbeidsgiveravgift	kr 4 300,00	kr 8 700,00		14,1% av godtgjørelsen
<i>Sum lønn</i>	kr 34 800,00	kr 70 700,00		
Representasjon/servering	kr 1 000,00	kr 1 000,00		
Kurs/opplæring og kontorutg.	kr 40 000,00	kr 38 000,00		
Skyss og kostgodtgjørelse	kr 2 000,00	kr 1 500,00		
Abonnement		kr 500,00		
<i>Sum driftsutgifter</i>	kr 43 000,00	kr 41 000,00		
Samlet sum Kontrollutvalget	kr 77 800,00	kr 111 700,00	(30)	Kontrollutvalgets egen drift
Kjøp av sekretariattjenester	kr -	kr 76 900,00	(100)	Uavklart for 2021
Kjøp av revisjonstjenester (ØVKR)	kr 460 000,00	kr 499 500,00	(8)	kommunens andel av ØVKR samlede budsjett
Sum for hele kontroll- og tilsyn	kr 537 800,00	kr 688 100,00	(22)	Inkluderer KU, ØVKR og ØKUS

Budsjett 2021

Aremark kommune

- *Basert på vedlagt budsjett for selskapet*
  - *Vedtatt i Øvkrs styre, 20.08.2020*
  - *Vedtatt i Øvkrs representantskap,
04.09.2020*

10.09.2020

BUDSJETT 2021 – AREMARK KOMMUNE

Administrasjonen har utarbeidet forslag til budsjett for Østre Viken kommunerevisjon IKS (Øvkr). Budsjettet ble behandlet i styremøte 20.08.2020 og vedtatt i representantskapet 04.09.2020:

Sak 12/20 Budsjett 2021

Vedtak: Drift- og investeringsbudsjett for 2021, samt økonomiplan for årene 2021 -2024 vedtas.

Østre Viken kommunerevisjon er et sammenslått selskap, fra 01.01.2020, som består av tidligere Østfold kommunerevisjon og Indre Østfold kommunerevisjon.

Etter selskapsavtalen skal Øvkr utføre eierkommunenes lovpålagte revisjonsoppgaver og har, i pkt. 2, følgende bestemmelse:

«Deltakerkommuner betaler sin andel av pensjonspremien det enkelte år. Andelen beregnes etter folketall. For øvrig fakturerer selskapet for leverte tjenester til den enkelte kommune ut fra reelt medgåtte ressurser på det enkelte oppdrag».

Denne bestemmelsen er ivaretatt i budsjettet og vil synliggjøres for de enkelte kommuner ved fakturering.

Grunnleggende forutsetninger for budsjetteringen er:

- Revisjonen skal ha nødvendig størrelse og faglig kompetanse til å dekke eiernes normale behov for revisjonstjenester.
- Kompetansen skal vedlikeholdes i samsvar med lov og avtaler og spesialiseres i forhold til de særlige krav som stilles til kommunal sektor.
- Selskapet skal drives sparsommelig og til selvkost.

På bakgrunn av konkurranse fra privat sektor velger Øvkr å spesifisere utgifter til forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon. Regnskapsrevisjonstjenester består av revisjon av kommunens regnskap, attestasjoner, legater, særregnskaper og fellesråd/ menigheter. Utvidede kontroller og henvendelser utgjør også en betydelig andel av regnskapsrevisjon.

Ny kommunelov (som har tråd i kraft fra 2020), pålegger revisjonen å utføre to nye oppgaver:

- etterlevelserevisjon
- eierskapskontroll

Nye revisjonsoppgaver er ivaretatt i budsjettet.

Budsjettet for 2021 viser en samlet overføring fra deltakerkommunene (inkludert Halden kommune) på 20 mnok. Det er en reduksjon fra budsjett 2020 på 1,2 mnok. Det er også budsjettet med andre inntekter på kr 1,3 mnok som skal faktureres særskilt og inngår i «Salgsinntekter» og «Andre driftsinntekter» i budsjettskjema (samlet budsjett vedtatt av styre og representantskapet).

Reduksjon i overføringer fra deltakerkommunene har grunnlag i reduksjon av antall eierkommuner (kommunesammenslåing), men også effektivisering av revisjonshandlinger. Det er en betydelig reduksjon tross nye revisjonsoppgaver.

Det er budsjettet med bruk av fond med ca. kr 900 000.

Planlagt timeforbruk:

- For forvaltningsrevisjon er det planlagt et timeforbruk som tilsvarer ett prosjekt i året.
- For regnskapsrevisjon vurderes timeforbruket årlig og er tilpasset kommunens behov og en betryggende revisjon.

Kommunens andel av samlet overføring fra kommuner:

Aremark kommune	Budsjett 2021	Budsjett 2021
Samlet overføring fra kommunen	460 000	499 507
Herav:		
Innbyggerfordelte utgifter		
Forvaltningsrevisjon	242 500	
Regnskapsrevisjon	217 500	
Kommuneregnskap inkl. attestasjoner, henvendelser, etterlevelserevisjon etc.		

Pensjonsutgifter på ca. kr 12 000 er inkludert i beløp for forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon.

I budsjettet for 2020 ble det brukt en finansieringsmodell hvor kommuner (eierne av tidligere Indre Østfold kommunerevisjon) betalte en fast pris fordelt etter innbyggertall i de enkelte kommuner. Det er derfor ikke mulig å spesifisere budsjettet beløp for henholdsvis forvaltning- og regnskapsrevisjon.

Dersom Øvkr får andre inntekter i løpet av året, uten å måtte øke bemanningen, vil inntekten fremkomme som et positivt resultat ved årets slutt. Representantskapet (ordførere) vedtar hvordan årets resultat skal disponeres.

Budsjett 2021

Økonomiplan 2021-2024

Rolvsøy
30.07.2020

INNHALDSFORTEGNELSE

1	BUDSJETTPROSESSEN	3
2	BUDSJETTFORUTSETNINGER.....	4
3	BUDSJETTSKJEMA	5
4	ØKONOMIPLAN 2021-2024	6

1 BUDSJETTPROESSEN

Kontrollutvalgets budsjett

Iht §2 i Forskrift om kontrollutvalg og revisjon, skal kontrollutvalget utarbeide forslag til budsjett for kontroll i kommunen. Forslaget skal følge innstillingen til årsbudsjettet etter kommuneloven § 14-3 tredje ledd til kommunestyret. Østfold kontrollutvalgsekretariat utarbeider forslag til budsjett for kontrollutvalgene som inkluderer revisjonens, sekretariatets og kontrollutvalgets kostnader. Disse blir behandlet i de respektive kontrollutvalgene i første møte over sommeren.

Østre Viken kommunerevisjon (Øvkr) budsjett

Iht Lov om interkommunale selskaper §18 er det representantskapet som vedtar selskapets budsjett, etter innstilling fra styret. Det samsvarer med §2 i Forskrift om årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for interkommunale selskaper. Årsbudsjettet skal gi et realistisk bilde av virksomheten.

Budsjettet er innarbeidet i obligatorisk budsjettskjema for hhv. drift- og investering og viser samlet overføring fra eierkommunene samt andre inntekter.

Budsjetteringsmodellen

Østre Viken kommunerevisjon er et sammenslått selskap, fra 01.01.2020, som består av tidligere Østfold kommunerevisjon og Indre Østfold kommunerevisjon. Disse selskapene hadde ulik finansieringsmodell.

Østfold kommunerevisjon har hatt en finansieringsmodell hvor hver kommune betalte for de timene som det var planlagt å bruke i den enkelte kommune. Deretter ble det foretatt en avregning. Det ble som regel brukt mindre timer enn planlagt, grunnet effektivisering.

Indre Østfold kommunerevisjon har brukt en finansieringsmodell hvor kommuner betalte en fast pris fordelt etter innbyggertall i de enkelte kommuner. I budsjett for 2020 har selskapet brukt den gamle finansieringsmodellen for første halvår, og ny modell dvs, fakturering etter planlagte timer for andre halvår.

Fra 2021 er utgifter, inkludert kjøp av varer og tjenester fordelt i henhold til planlagte timer i den enkelte kommune. Selskapsavtale, har i pkt. 2, en bestemmelse om at «Deltakerkommuner betaler sin andel av pensjonspremien det enkelte år. Andelen beregnes etter folketall. For øvrig fakturerer selskapet for leverte tjenester til den enkelte kommune ut fra reelt medgåtte ressurser på det enkelte oppdrag. Selskapet skal operere med en timesats som gjør at selskapet over tid ikke er egnet til å gå med overskudd (selvkostprinsipp)».

Dette er ivaretatt i budsjettet.

Revisjon av selve kommuneregnskapet synliggjøres slik at omfanget blir tydeligere, sett i forhold til øvrige regnskapsrevisjonsoppgaver. Behovet for spesifikasjon av timeforbruket på revisjon av kommuneregnskapet eksklusiv andre regnskapsrevisjonstjenester, har sammenheng med fokuset på utgiftsnivået på de samlede regnskapsrevisjonstjenestene.

Planlagte timer fastsettes som i tidligere år ut fra revisors skjønn og ut fra et betryggende revisjonsarbeid perspektiv. Det er hensyntatt ytterligere reduksjon av utgifter og inntekter grunnet kommunesammenslåing fra 01.01.2020, effektivisering samt endringer i kommuneloven som krever flere revisjonshandlinger.

2 BUDSJETTFORUTSETNINGER

Selvkost

Øvkr driftes etter selvkostprinsippet. Det betyr at utgifter, i samsvar med budsjett, skal dekkes inn av deltakerkommunene. Det er to hovedposter på utgiftssiden: Lønn og sosiale utgifter (89%) og kjøp av varer og tjenester (11%).

Øvkr har ikke som formål å gå med overskudd. Dersom Øvkr i løpet av året har ledige ressurser og får mulighet til å påta seg tilleggsoppdrag kan det gi et positivt regnskapsmessig resultat. Det er representantskapet som ved godkjenning av årsregnskapet, disponerer eventuelle ekstra inntekter som enten kan avsettes til Øvkrs frie fond eller tilbakebetales til eierkommunene.

Normal drift

Forutsetningen for budsjettet er normal drift. Tidligere Østfold kommunerevisjon har hatt rammeavtale på forvaltningsrevisjon med Halden kommune og fra 2021 har kommunen bestemt å benytte våre tjenester både på forvaltning- og regnskapsrevisjon. Dette er ivaretatt i budsjettet.

Øvkr har en detaljert oppfølging av påløpte timer. Tilleggsoppgaver utover ordinære revisjonshandlinger som kommunen har bestilt eller er varslet om, kan bli tilleggsfakturert hvis det går ut over planlagt timebudsjett.

Revisjonsfaglig

Ledelse og medarbeidere arbeider kontinuerlig med forbedringer og videreutvikling av tjenestespekteret, både for forvaltnings- og regnskapsrevisjon, og i egen administrasjon. Medarbeiderne i Øvkr har alle relevant høyere utdanning, gjennomfører årlig lovpålagt faglig etterutdanning og har bred revisjonserfaring. Også i 2021 vil vi ha fokus på flere samarbeidsprosjekter mellom forvaltnings- og regnskaps seksjonen. Kompetansen i seksjonene utfyller hverandre og samarbeidet vil ytterligere heve kvaliteten på de samlede tjenestene.

Vi bruker analyseverktøyet Idea, innenfor både regnskaps- og forvaltningsrevisjon. Forventningene til verktøyet har innfridd både ift presisjon og datamengder som kan analyseres automatisert og effektivt. Konsulentmarkedet tilbyr tilsvarende tjenester til kommunene.

Øvkr deltar også i en NKRF (Norges kommunerevisorforbund) nettverksgruppe som har fokus på konkrete digitaliseringsoppgaver. NKRF har på vegne av medlemmene også et arbeid gående med digitalisering av revisjonstjenestene. ØVKR er aktive i NKRF fagfora.

Sikre et stabilt fagmiljø

For deltakerkommunene sikrer forannevnte en betryggende revisjon, gjennom et interkommunalt revisjonsselskap, som har revisjon av kommuner som sitt spesialfelt. At deltakerkommunene opprettholder Øvkr som førstevalget for revisjonstjenestene er en sterk bidragsyter til et trygt og forutsigbart arbeidsmiljø - noe alle ansatte verdsetter høyt.

3 BUDSJETTSKJEMA

BUDSJETT 2021 - DRIFT		
	Budsjett 2021	Budsjett 2020
Driftsinntekter		
Salgsinntekter	845 500	615 000
Refusjoner	380 000	86 000
Refusjoner, stat mva kompensasjon	501 000	501 681
Overføringer fra kommuner	20 024 550	21 227 000
Andre driftsinntekter	500 250	1 054 000
<i>Sum driftsinntekter</i>	22 251 300	23 483 681
Driftsutgifter		
Lønn inkl. sosiale utgifter	19 555 829	21 528 926
Kjøp av varer og tjenester	3 056 360	2 989 778
Overføringer		401 000
Kalkulatoriske avskrivninger		
Andre driftsutgifter, mva kompensasjon	501 000	551 681
<i>Sum driftsutgifter</i>	23 113 189	25 471 385
<i>Driftsresultat</i>	(861 889)	(1 987 704)
Finansposter		
Renteinntekter	35 000	57 000
Renteutgifter	-	350
Avdrag på lån		
Motatte avdrag på lån		
<i>Netto finansinntekter/- utgifter</i>	35 000	56 650
Motpost kalkulatoriske avskrivninger		
<i>Ordinært resultat</i>	(826 889)	(1 931 054)
Interne finansieringstransaksjoner		
Avsatt til dekning fra tidligere år (undersk)		
Avsatt til disposisjonsfond		
Avsatt til bundne driftsfond		
Bruk av udisponert fra tidl. år (overskudd)		
Bruk av disposisjonsfond	936 889	2 021 054
Bruk av bundne driftsfond		
Overført til investeringsregnskapet	110 000	90 000
<i>Sum avsetninger</i>	(826 889)	(1 931 054)
Regnskapsmessing resultat	-	-

BUDSJETT 2021 - INVESTERING

	Budsjett 2021	Budsjett 2020
Investeringer		
Investeringer i varige driftsmidler		
Utlån		
Kjøp av aksjer og andeler	110 000	90 000
Sum investeringer	110 000	90 000
Finansiering		
Bruk av lån		
Salg av fast eiendom		
Tilskudd og refusjon vedr. investeringer		
Kompensasjon for merverdiavgift		
Mottatte avdrag på utlån		
Salg av aksjer og andeler		
Bidrag fra årets driftsbudsjett	110 000	90 000
Netto avsetninger		
Sum finansiering	110 000	90 000

4 ØKONOMIPLAN 2021-2024

Det er tre betydelige endringer som, omfangsmessig og revisjonsfaglig, er forbundet med stor usikkerhet;

1. Øvkr er, slik det er opplyst innledningsvis, et nytt selskap som er blitt slått sammen fra 01.01.2020.
2. Halden kommune har bestemt at Øvkr skal levere revisjonstjenester for regnskap og forvaltningsrevisjon fra 2021.
3. Ny kommunelov er vedtatt og har trådd i kraft fra 2020. Loven skisserer spesielt to nye oppgaver for revisjonen:
  - Etterlevelserevisjon
  - Eierskapskontroll

Forutsetningen for planen er at Øvkr leverer revisjon til alle deltakerkommunene som i dag, og at overføringsinntekter fra eierkommuner blir redusert. Dette gjøres ved at selskapet skal ytterligere effektivisere driften ved utvikling av revisjonsmetodikken, samt reduksjon av lønnsutgifter og driftsutgifter.

	Budsjett			
	2021	Plan 2022	Plan 2023	Plan 2024
Driftsresultat				
Oveføring fra eierkommuner	20 024 550	19 630 000	19 620 000	19 600 000
Andre inntekter	2 226 750	2 420 000	2 750 000	2 950 000
Sum inntekter	22 251 300	22 050 000	22 370 000	22 550 000
Lønn og sosiale utgifter	19 555 829	18 705 000	19 320 000	19 520 000
Kjøp av varer og tjenester	3 056 360	2 750 000	2 600 000	2 550 000
Andre driftsutgifter	501 000	470 000	465 000	455 000
Sum driftsutgifter	23 113 189	21 925 000	22 385 000	22 525 000
	- 861			
Driftsresultat	889	125 000	15 000	25 000
Fimnansposter	35 000	32 000	32 000	32 000
	- 826			
Ordinært resultat	889	157 000	17 000	57 000
Interne finansieringstransaksjoner	826 889	157 000	17 000	57 000
Regnskapsmessig resultat	-	-	-	-

Saksnr.: 2020/2229
Dokumentnr.: 10
Løpenr.: 204718/2020
Klassering: 3012/186
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/25
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Etterlevelseskontroll - Vurdering av risiko- og vesentlighet

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar revisjonens vurdering av risiko- og vesentlighet vedr. etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen, til orientering.

Rakkestad, 22.09.2020

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Østre Viken Kommunerevisjon IKS – Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen for 2019, datert 15.09 2020

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Kommuneloven § 24-9

Saksopplysninger

I henhold til ny kommunelov er en ny revisjonsoppgave tatt inn i loven. Kontrollen gjelder «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen».

I kommunelovens § 24-9 «Forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen», står følgende:

«Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.»

Oppdragsansvarlig revisor for regnskapsrevisjonen vil i kontrollutvalgets møte presentere revisjonens strategi og angrepsvinkel for oppgaven, samt sin risiko- og vesentlighetsvurdering.

Vurdering

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen er som nevnt under saksopplysninger ny revisjonsoppgave fra 2019 som er pålagt valgt revisor. Revisor har fremlagt en skisse, slik revisjonen vurderer risiko- og vesentlighetsområdene i kommunen.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget om å ta revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering vedrørende etterlevelseskontroll med økonomi forvaltningen til orientering.

Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen for 2019

Til kontrollutvalget i Aremark kommune

I kommuneloven § 24-9 er revisor gitt en ny oppgave - Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Ansvar for oppgaven er lagt til regnskapsrevisor og det er i loven lagt opp til en uttalelse på utført arbeid med moderat sikkerhet.

Kommunelovens § 24-9 Forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen

Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen.

Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.

Midlertidig lov om unntak fra kommuneloven, LOV-2020-04-17-27, stadfester at regnskapsrevisor senest 15. september 2020 skal avgi en skriftlig uttalelse om resultatet av den forenklete etterlevelseskontrollen etter kommuneloven § 24-9.

Revisjonen har foretatt en risiko- og vesentlighetsvurdering av Aremark kommune for 2019. Det er naturlig å vurdere områder som ligger tett opp til regnskapsrevisors oppgaver i forbindelse med revisjon av regnskapet. Kvaliteten av kommunens interne kontroll er av betydning, og revisor har i risikovurderingen tatt hensyn til risikoreduserende tiltak.

 Områder vurdert i rød sone i tabell under

 Områder vurdert i gul sone i tabell under

 Områder vurdert i grønn sone i tabell under

Sannsynlighet	Konsekvens/vesentlighet				
	Ubetydelige konsekvenser	Mindre alvorlige konsekvenser	Alvorlige konsekvenser	Meget alvorlige konsekvenser	Svært alvorlige konsekvenser
Svært sannsynlig					
Meget sannsynlig		Finansforvaltning			
Sannsynlig		Budsjettvedtak	Selvkost Merverdiavgifts kompensasjon		
Mindre sannsynlig		Skille drift/investering	Offentlige anskaffelser Tilskudd private bhg		
Lite sannsynlig					

Valideringsord	Beskrivelse
Lite sannsynlig	Svært tvilsomt
Mindre sannsynlig	Tvilsomt
Sannsynlig	Det er indikasjoner på
Meget sannsynlig	Vi tror at
Svært sannsynlig	Vi er overbevist om
Ubetydelige konsekvenser	Uvesentlig, ingen som vil henge seg opp i manglende etterlevelse
Mindre alvorlige konsekvenser	Rammer få, eller flere i liten grad
Alvorlige konsekvenser	Kritisk/alvorlig
Meget alvorlige konsekvenser	Meget alvorlig, gjelder mange
Svært alvorlige konsekvenser	Katastrofalt, svært alvorlig. Rammer mange i stor grad

Områder som er vurdert:

- Offentlige anskaffelser - System og kontroll for å overholde lovverk.
- Finansforvaltning - Rapportering ifølge vedtatt finansreglement.
- Selvkost – Overholdelse av regelverk.
- Merverdiavgiftskompensasjon – Overholdelse av regelverk og egne rutiner.
- Budsjettvedtak – Overholdelse av regelverk og egne rutiner for budsjettering og budsjettjusteringer.
- Skille drift/investering – Overholdelse av GKRS 4.'
- Tilskudd private barnehager

Området som er valgt ut for forenklet etterlevelsesk kontroll av økonomiforvaltningen i 2019 er merverdiavgiftskompensasjon.

Rolvsøy 15.09.2020

Jolanta Betker
oppdragsansvarlig revisor

Saksnr.: 2020/2229
Dokumentnr.: 11
Løpenr.: 204733/2020
Klassering: 3012/186
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/26
--	------------------------	-------------------------

Revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelseskontrollen 2019

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar kontroll med etterlevelsen av regelverk og interne rutiner for håndtering av merverdiavgift, til orientering.

Rakkestad, 22.09.2020

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

ØVKR IKS: Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen 2019, datert 15.09 2020

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

I følge kommunelovens § 24-9 som er hjemmelen for forenklet etterlevelseskontroll med økonomi- forvaltningen skal:

«Regnskapsrevisor skal se etter om kommunens eller fylkeskommunens økonomiforvaltning i hovedsak foregår i samsvar med bestemmelser og vedtak.

Revisor skal basere oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering, som skal legges fram for kontrollutvalget. Revisor skal innhente tilstrekkelig informasjon til å vurdere om det foreligger brudd på lover, forskrifter eller vedtak, der bruddet er av vesentlig betydning for økonomiforvaltningen. Revisor skal senest 30. juni avgi en skriftlig uttalelse til kontrollutvalget, med kopi til kommunedirektøren, om resultatet av kontrollen.»

Kommunerevisjon har den 15. september 2020 avlagt en uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen 2019. Kontrollen er gjort for regnskapsperioden 01.11 2019 til 31.12 2019 og området for kontroll var etterlevelsen av regelverk og interne rutiner for håndtering av merverdiavgift. Revisjonens konklusjon er at basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er revisjonen ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Aremark kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd regelverk og interne rutiner for håndtering av merverdiavgift.

Vurdering

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget om å ta kontroll med etterlevelsen av etterlevelsen av regelverk og interne rutiner for håndtering av merverdiavgift, til orientering.

Til kontrollutvalget i
Aremark kommune

Uavhengig revisors attestasjonsuttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen 2019.

Vi har utført et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet, i forbindelse med Aremark kommunes etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på området merverdiavgiftskompensasjon.

Kontroll av etterlevelse av gjeldende regelverk om merverdiavgift hvor vi kontrollerer om kommunen

1. håndterer fradrag og kompensasjon for merverdiavgift, på inngående fakturaer, i tråd med gjeldende regelverk
2. har foretatt egenkontroll ved rapportering av kompensasjon for merverdiavgift ifølge kommunens interne rutiner.

Vi har kontrollert perioden fra 01.11.2019 til 31.12.2019.

Kriterier er hentet fra:

- Lov om merverdiavgift med tilhørende forskrift
- Lov om kompensasjon av merverdiavgift med tilhørende forskrift
- Kommunens beskrevne internkontroll på området

Ledelsens ansvar for etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen

Kommunedirektøren er ansvarlig for å etablere administrative rutiner som sørger for at økonomiforvaltningen utøves i tråd med bestemmelser og vedtak, og at økonomiforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har utført oppdraget i samsvar med etiske retningslinjer for revisjonsselskapet, som inneholder uavhengighetskrav og andre krav basert på grunnleggende prinsipper om integritet, objektivitet, faglig kompetanse og tilbørlig aktsomhet, fortrolighet og profesjonell opptreden.

I samsvar med internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1 Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester) har [revisjonsselskapets navn] et tilstrekkelig kvalitetskontrollsystem, herunder dokumenterte retningslinjer og rutiner for etterlevelse av etiske krav, faglige standarder og krav i gjeldende lovgivning og annen regulering.

Våre oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uttalelse om etterlevelse av bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen på grunnlag av bevisene vi har hentet inn. Vi har utført vårt

attestasjonsoppdrag med moderat sikkerhet i samsvar med kommunelovens regler og RSK 301. Forenklet etterlevelseskontroll med økonomiforvaltningen. Standarden krever at vi planlegger og gjennomfører oppdraget for å oppnå moderat sikkerhet for hvorvidt det foreligger vesentlige feil eller mangler ved etterlevelse av bestemmelser og vedtak i kommunens økonomiforvaltning på det området vi har foretatt forenklet etterlevelseskontroll.

Vi baserer oppgaven på en risiko- og vesentlighetsvurdering som er lagt frem for kontrollutvalget.

Utføring av et attestasjonsoppdrag som skal gi moderat sikkerhet i henhold til RSK 301, innebærer å utføre handlinger for å innhente bevis for at bestemmelser og vedtak for økonomiforvaltningen etterleves. Typen, tidspunktet for og omfanget av de valgte handlingene er gjenstand for revisors skjønn. Moderat sikkerhet har klart lavere sikkerhetsgrad enn betryggende sikkerhet, og vi gir derfor ikke uttrykk for samme nivå av sikkerhet som i en revisjonsberetning.

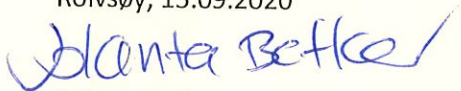
Vi mener at vi har innhentet tilstrekkelig og hensiktsmessig bevis som grunnlag for vår konklusjon.

Konklusjon

Basert på de utførte handlingene og innhentede bevis er vi ikke blitt oppmerksomme på noe som gir oss grunn til å tro at Aremark kommune ikke i det alt vesentlige har etterlevd regelverk og interne rutiner for håndtering av merverdiavgift.

Denne uttalelsen er utelukkende utarbeidet for å gi kontrollutvalget et bedre grunnlag for å ivareta sitt ansvar med økonomiforvaltningen og til Aremark kommunes informasjon, og er ikke nødvendigvis egnet til andre formål.

Rolvsøy, 15.09.2020

Jolanta Betker
oppdragsansvarlig revisor

Saksnr.: 2020/2229
Dokumentnr.: 9
Løpenr.: 204704/2020
Klassering: 3012/186
Saksbehandler: Bjørn Gulbrandsen

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/27
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Overordnet revisjonstrategi for 2020- Aremark kommune

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Overordnet revisjonstrategi for 2020, tas til orientering

Rakkestad, 22.09.2020

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Overordnet revisjonstrategi for Aremark kommune 2020 – PowerPoint presentasjon

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Den overordnede revisjonsstrategien omfatter regnskapsrevisjon av årsregnskapet for 2020.

Formålet med en overordnet revisjonstrategi, er å vise kontrollutvalget hvordan revisjonen vurderer revisjonsoppgavene knyttet til kommunen. Strategien tar utgangspunkt i revisjonens erfaring, og eventuelle endringer i risikobilde for de enkelte oppdragene/revisjonsområdene. Revisor vil i sin presentasjon redegjøre for hvilke fokusområder som legges til grunn i 2020.

Det legges til grunn at arbeidet skal gjennomføres i henhold til forskrift om revisjon, revisjonsstandarder og revisjonsmetodikk. Funn som er av vesentlig betydning for risikovurderingen rapporteres fortløpende slik revisjonsforskriften tilsier.

Vurdering

Kontrollutvalget skal etter forskrift om kontrollutvalg (§ 3) påse at regnskapsrevisjonen fungerer på en betryggende måte. Det betyr at revisjonen skal planlegge, gjennomføre og rapportere slik lov, forskrift og god kommunal revisjonsskikk krever.

I tråd med dette vil oppdragsansvarlig revisor presentere revisjonstrategi for Aremark kommunes årsregnskap for 2020.

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget om å ta presentasjonen av overordnet revisjonstrategi for 2020 til orientering.

Revisjonsstrategi 2020
Kontrollutvalget i Aremark kommune
06.10.2020

Overordnet revisjonsstrategi

- Formål
- Kommuneloven kap. 24 Revisjon (§§ 24-2 til 24-10)
- Oppdragsvurdering
- Revisjonsområder

Revisjonsområder

- Lønn
- Innkjøp
- Driftsmiddel
- Finans
- Overføringer
- Salg
- Likvid
- Områdeovergripende
- Merverdiavgift
- Skatt

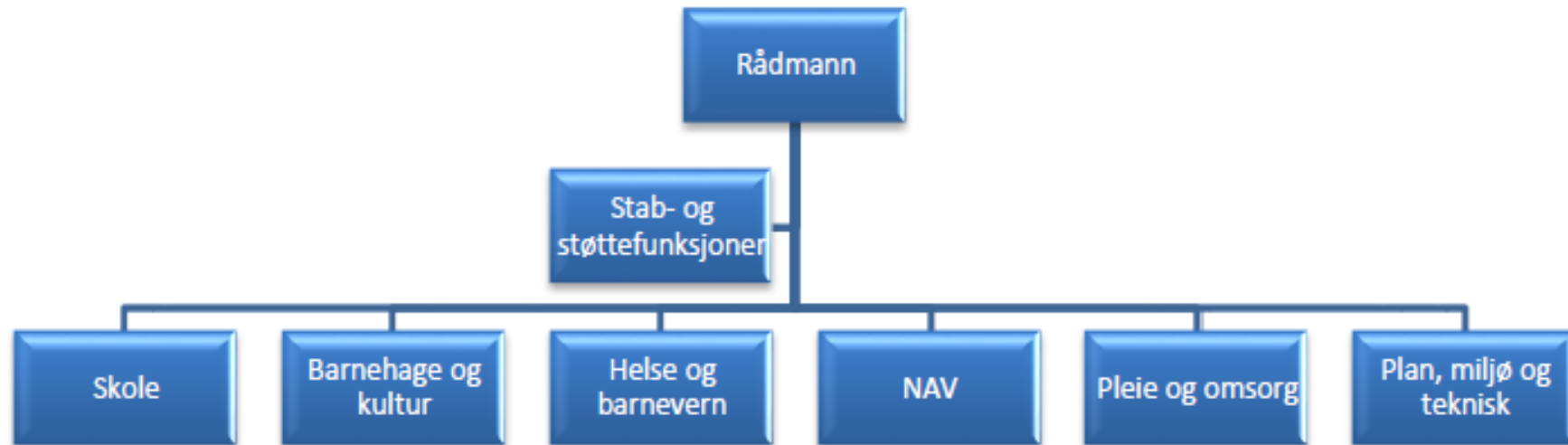
Kommunens virksomhet

- 1 325 innbyggere (årsberetning 2019)
- 111,12 årsverk (årsberetning 2019)
- Kommunens organisering
- Budsjettstyrt – fastsettes av kommunestyret
- Økonomiske rammer – statlig
- Omfattende lovverk

Organisasjonskart 2020

Aremark kommunes organisasjonskart så slik ut i 2019:

Økonomisk utvikling

	Regnskap 2017	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Vedtatt Budsjett 2020
Driftsinntekter	-141 449 136	-143 246 691	-140 302 862	-135 399 102
Driftsutgifter	142 664 108	140 249 624	142 602 150	133 851 719
Brutto driftsresultat	1 214 972	-2 997 067	2 299 288	-1 547 383
Finanstransaksjoner	7 083 962	5 525 561	5 835 854	7 572 000
Netto driftsresultat	1 040 112	-5 660 844	664 953	-2 418 980
Mer-/mindreforbruk	-637 636	-3 963 656	-2 115 220	0
Sum investeringer	33 099 811	16 375 000	4 317 499	41 334 999
Netto egenkapital UB	5 785 094	11 614 292	12 714 466	<i>budsjetteres ikke</i>
Ekskl kapitalkonto				
Langsiktig gjeld (ekskl. pensj.forpl.)	144 631 842	167 317 731	162 324 645	<i>budsjetteres ikke</i>

Planlegging 2020

- Risikovurdering
- Vesentlighetsgrense
- Kontrollmiljø
  - Kartlegging av kommunens internkontroll
- Angrepsvinkel
  - Fokusområder i forhold til risikovurdering
  - Test av kommunens internkontroll
  - Test av detaljer

Saksnr.: 2020/2223
Dokumentnr.: 26
Løpenr.: 206674/2020
Klassering: 3013/188
Saksbehandler: Anita Rovedal

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/28
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Møteplan 2.halvår 2020

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Med forbehold om endringer, fastsetter kontrollutvalget følgende dato for møte ut 2020:
  - 15. desember kl. 14.30

Rakkestad, 23.09.2020

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

Ingen

Saksopplysninger

Kontrollutvalget fastsetter en møteplan for ett halvt år av gangen. I budsjettet for kontrollutvalget 2020 er det foreslått en møtefrekvens på inntil fem møter. I løpet av året så langt er det gjennomført fire møter (inkludert 6.okt.) i 2020. Som tidligere praksis avholdes møtet på tirsdag med start kl. 14:30.

Vurdering

I henhold til budsjett for kontrollutvalget samt sekretariatets vurdering av saksmengden for kontrollutvalget, anbefales det at kontrollutvalget avholder følgende møte ut året 2020.

- 15. desember kl. 14:30

Saksnr.: 2020/2233
Dokumentnr.: 57
Løpenr.: 198619/2020
Klassering: 3012/191
Saksbehandler: Caroline Klæbo Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/29
---	-------------------------------	--------------------------------

Referater og meldinger

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar referater og meldinger til orientering

Rakkestad, 14.09.2020

Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS

Vedlegg

1. Protokoll fra kontrollutvalgets møte 05.05.2020
2. Protokoll fra kontrollutvalgets møte 05.06.2020 ved K-sekretariatet

Andre saksdokumenter (ikke vedlagt)

Ingen

Saksopplysninger

Protokoll fra kontrollutvalgets møte den 05.05.2020 og 05.06.2020 ligger som vedlegg 1 og 2 i saken, til orientering

Vurdering

Sekretariatet vurderer at kontrollutvalget kan ta referater og meldinger til orientering.

Møteprotokoll Kontrollutvalget Aremark

Møtedato: 05.05.2020,
Tidspunkt: fra kl. 9.00 til kl. 10.30
Møtested: Teams-møte
Fra – til saksnr.: 20/9-20/16

Frammøteliste

Medlemmer	Møtt	Varamedlemmer
Christin Petersen, leder	X	
Turid Kollerød	X	
Anders Brynildsen	X	
Ann-Kristin Bønøgård	X	
Morten Andre Buer	X	

Antall stemmeberettigede fremmøtte 5 av 5

Møtende fra Østfold kontrollutvalgssekretariat:

Daglig leder Anita Aannerød og rådgiver Bjørn Gulbrandsen

Møtende fra revisjon

Østre Viken kommunerevisjon IKS: regnskapsrevisor Pavel Makarov, regnskapsrevisor Sabri Mousa og forvaltningsrevisor Casper Støten

Møtende fra administrasjonen:

Rådmann Andreas Lervik

Andre:

Ordfører

.....
Christin Petersen, leder

.....
(Turid Kollerød nestleder)

Kontrollutvalget Aremarks møte 05.05.2020

Sakliste

- PS 20/9 Godkjenning av innkalling og saksliste
- PS 20/10 Valg av representant til å signere protokoll
- PS 20/11 Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet 2019 for Aremark kommune
- PS 20/12 Informasjon angående internkontrollsystemer
- PS 20/13 Oppfølgingsrapport forvaltningsrevisjon "Grunnskole - Tiltak og planer mot mobbing"
- PS 20/14 Prinsippavklaringssak - utsatt behandling
- PS 20/15 Referater og meldinger
- PS 20/16 Eventuelt

PS 20/9 Godkjenning av innkalling og saksliste

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. (Saken legges frem uten forslag til vedtak)

Kontrollutvalget Aremarks behandling 05.05.2020:

Kontrollutvalget godkjente innkalling og saksliste.

Kontrollutvalget Aremarks vedtak 05.05.2020:

Saksliste og innkalling godkjennes.

PS 20/10 Valg av representant til å signere protokoll

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges nestleder

Kontrollutvalget Aremarks behandling 05.05.2020:

Som innstilling.

Kontrollutvalget Aremarks vedtak 05.05.2020:

Til å signere protokollen sammen med leder av utvalget, velges nestleder.

PS 20/11 Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet 2019 for Aremark kommune

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget avgir uttalelse til årsregnskapet 2019 for Aremark kommune som vist i vedlegg 1 til saken
2. Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet 2019 sendes kommunestyret med kopi til formannskapet

Kontrollutvalget Aremarks behandling 05.05.2020:

Kontrollutvalget ønsket å fjerne ordet «hele» under fjerde kulepunkt, andre strekpunkt i sekretariatets forslag til uttalelse fra kontrollutvalget. Kontrollutvalget ønskes også at følgende setning skulle legges til samme punkt: Kontrollutvalget viser til side 8 i Aremark kommune årsmelding for 2019, som forklarer nærmere grunnen av økningen av lånegjelden. Dette blir endret i uttalelsen som blir sendt til kommunestyret. Forøvrig som innstilling. Enstemmig.

Kontrollutvalget Aremarks vedtak 05.05.2020:

1. Kontrollutvalget avgir uttalelse til årsregnskapet 2019 for Aremark kommune som vist i vedlegg 1 til saken
2. Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet 2019 sendes kommunestyret med kopi til formannskapet

PS 20/12 Informasjon angående internkontrollsystemer

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

Kontrollutvalget Aremarks behandling 05.05.2020:

Rådmannen redegjorde for kommunens ulike internkontrollsystemer. Det ble også vist til et pågående forvaltningsrevisjonsprosjekt som omhandler internkontroll i kommunen. Kontrollutvalget vedtok innstillingen - enstemmig

Kontrollutvalget Aremarks vedtak/innstilling 05.05.2020:

Kontrollutvalget tar informasjonen til orientering.

PS 20/13 Oppfølgingsrapport forvaltningsrevisjon "Grunnskole - Tiltak og planer mot mobbing"

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1.	Kontrollutvalget tar oppfølgingsrapport av forvaltningsrevisjonsprosjekt «Grunnskole – Tiltak og planer mot mobbing», samt rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning.
2.	Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret: <ul style="list-style-type: none"> 1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Grunnskole – Tiltak og planer mot mobbing» til etterretning. 2. Kommunestyret ber kommunens administrasjon ha fokus på å oppdatere planverket i tråd med endringer i lovverket.

Kontrollutvalget Aremarks behandling 05.05.2020:

Revisjonen redegjorde for oppfølgingsrapporten. Kontrollutvalget sluttet seg enstemmig til sekretariatets innstilling.

Kontrollutvalget Aremarks vedtak/innstilling 05.05.2020:

1.	Kontrollutvalget tar oppfølgingsrapport av forvaltningsrevisjonsprosjekt «Grunnskole – Tiltak og planer mot mobbing», samt rådmannens uttalelse til rapporten til etterretning.
	Kontrollutvalgets innstilling til kommunestyret: <ul style="list-style-type: none"> 1. Kommunestyret tar forvaltningsrevisjonsrapport «Grunnskole – Tiltak og planer mot mobbing» til etterretning. 2. Kommunestyret ber kommunens administrasjon ha fokus på å oppdatere planverket i tråd med endringer i lovverket.

PS 20/14 Prinsippavklarings sak - utsatt behandling

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Saken legges frem uten forslag til innstilling

Kontrollutvalget Aremarks behandling 05.05.2020:

Nestleder la frem forslag om at rådmann blir invitert til enkeltsaker, og ikke har en løpende invitasjon til å delta i samtlige kontrollutvalgsmøter.

Resten av utvalget sluttet seg til nestleders forslag – enstemmig.

Kontrollutvalget Aremarks vedtak 05.05.2020:

Rådmann blir invitert til enkeltsaker i kontrollutvalgsmøter.

PS 20/15 Referater og meldinger

Kontrollutvalgssekretariatets innstilling

Sekretariatet anbefaler kontrollutvalget å fatte slikt vedtak:

1. Kontrollutvalget tar referater og meldinger til orientering

Kontrollutvalget Aremarks behandling 05.05.2020:

Som innstilling.

Kontrollutvalget Aremarks vedtak 05.05.2020:

Kontrollutvalget tar referater og meldinger til orientering

PS 20/16 Eventuelt

Kontrollutvalget Aremarks behandling 05.05.2020:

Sekretariatet informerte om at revisjonen har fått utsatt frist for leveranse av etterlevelsesrevisjon, dette grunnet Covid19-situasjonen. Den nye fristen er satt til september 2020.

AREMARK KOMMUNE

MØTEPROTOKOLL

KONTROLLUTVALGET

Møtested: Fjernmøte via Teams

Møtedato: 05.06.2020

Varighet: 14.15 – 14.55

Møteleder: Christin Petersen

Sekretær: Audun Haugan

Faste medlemmer

Varamedlemmer

Christin Petersen, Leder	1. Ann-Charlott Brandstorp 2. Torstein Skurve
Ann- Kristin Bønøgård	Felles vara: Marit Sandbæk
Morten Andre Buer	
Anders Brynildsen	Felles vara: 1. Grethe Irene Sæter 2. Tomas Glimsdal
Turid Kollerød, Nestleder	

Fra utvalget møte:

Christin Petersen	Fast medlem
Ann- Kristin Bønøgård	Fast medlem
Morten Andre Buer	Fast medlem
Anders Brynildsen	Fast medlem
Turid Kollerød	Fast medlem

Fra politisk ledelse møte:

Ordfører Håkon Tolsby

Fra administrasjonen møte:

Fra revisjonen møte:

Revisor Jolanta Betker

Fra K-Sekretariatet IKS møte:

Seniorrådgiver Audun Haugan

Merknader til innkalling og sakliste

Ingen merknader til innkalling og sakliste.

Behandlede saker:

Saknr	Tittel	Unnt. off
PS 20/17	Sekretariatsordning for kontrollutvalget i Aremark kommune	Off. 23, 1. ledd

Sak PS 20/17

SEKRETARIATSORDNING FOR KONTROLLUTVALGET I AREMARK KOMMUNE

Innstilling til vedtak:

Kontrollutvalget rå kommunestyret til å treffe følgende vedtak:

1. Aremark kommune velger Østfold kontrollutvalgssekretariat for å utføre sekretariatstjenester for kontrollutvalget.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å iverksette de nødvendige tiltak for å sikre deltakelse i samarbeidet.
3. Forslag til samarbeidsavtale legges frem for kommunestyret, som vedtar ny samarbeidsavtale.
4. Kommunestyret forutsetter at reglene om virksomhetsoverdragelse iakttas ved inntreden i Østfold kontrollutvalgssekretariat.
5. Samarbeidet i Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS fortsetter inntil nytt samarbeid er formelt etablert.

Behandling:

Kontrollutvalget drøftet saken. En inntreden i ØKUS – med de kostnader som er skissert – vil medføre vesentlig høyere kostnader for Aremark enn i dag.

Det fremkom på denne bakgrunn slikt felles forslag til vedtak:

Prinsipalt:

Kontrollutvalget rå kommunestyret til å treffe følgende vedtak:

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å innhente tilbud på tilsvarende tjeneste fra andre aktører i markedet.

Subsidiært:

Kontrollutvalget rå kommunestyret til å treffe følgende vedtak:

1. Aremark kommune velger Østfold kontrollutvalgssekretariat for å utføre sekretariatstjenester for kontrollutvalget.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å iverksette de nødvendige tiltak for å sikre deltakelse i samarbeidet.
3. Forslag til samarbeidsavtale legges frem for kommunestyret, som vedtar ny samarbeidsavtale.

4. *Kommunestyret forutsetter at reglene om virksomhetsoverdragelse iakttas ved inntreden i Østfold kontrollutvalgssekretariat.*
5. *Samarbeidet i Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS fortsetter inntil nytt samarbeid er formelt etablert.*

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Prinsipalt:

Kontrollutvalget rår kommunestyret til å treffe følgende vedtak:

Kommunestyret ber kommunedirektøren om å innhente tilbud på tilsvarende tjeneste fra andre aktører i markedet.

Subsidiært:

Kontrollutvalget rår kommunestyret til å treffe følgende vedtak:

1. Aremark kommune velger Østfold kontrollutvalgssekretariat for å utføre sekretariatstjenester for kontrollutvalget.
2. Kommunestyret ber kommunedirektøren om å iverksette de nødvendige tiltak for å sikre deltakelse i samarbeidet.
3. Forslag til samarbeidsavtale legges frem for kommunestyret, som vedtar ny samarbeidsavtale.
4. Kommunestyret forutsetter at reglene om virksomhetsoverdragelse iakttas ved inntreden i Østfold kontrollutvalgssekretariat.
5. Samarbeidet i Indre Østfold kontrollutvalgssekretariat IKS fortsetter inntil nytt samarbeid er formelt etablert.

****

Aremark 05.06.2020

Christin Petersen
Leder

Turid Kollerød
Nestleder

Saksnr.: 2020/2233
Dokumentnr.: 58
Løpenr.: 198642/2020
Klassering: 3012/191
Saksbehandler: Caroline Klæbo Roos

Møtebok

Behandlet av Kontrollutvalget Aremark	Møtedato 06.10.2020	Utvalgssaksnr. 20/30
---	-------------------------------	--------------------------------

---

Eventuelt